National Library
of Sweden

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1923:28
FINANSDEPARTEMENTET

UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

med förslag till

Förordning angående tillverkning av brännvin m. m.

Avgivet den 19 dec. 1922 av Kungl. kontrollstyrelsen.

STOCKHOLM
1923

Statens offentliga utredningar 1923

Kronologisk förteckning

1. Betänkande med förslag angående magistraternas befriande i visst avseende från ansvar för kronouppbörden m. m. Norstedt. 57 s. **Fi.**
2. Förslag till lag om lösdrivares behandling m. fl. författningar. Del 5 av fattigvårdslagstiftningskommitténs betänkanden. Palmquist. xj, 423 s. **S.**
3. Spannmålsmarknadssakkunnigas betänkande. Norstedt. 41 s. **Jo.**
4. Betänkande med förslag till lag om församlingsstyrelse samt till bestämmelser om folkskoleärendenas överflyttning från den kyrkliga till den borgerliga kommunen m. m. Palmquist. vj, 304 s. **E.**
5. Skolkommissionens betänkande 5. Organisatoriska och ekonomiska utredningar. Norstedt. 236 s. **E.**
6. Utredning angående vissa spörsmål rörande städernas domstolsväsen. Av N. Herlitz. Norstedt. 164 s. **Ju.**
7. Statens ställning till järnvägarna i olika främmande länder. Av A. Lilienberg. Tullberg. 411 s. **K.**
8. Folkomröstningskommitténs utredningar angående referendum i främmande länder 4. Folkomröstningsinstitutet i Nordamerikas förenta stater. Av H. Tingsten. Tullberg. iv, 399 s. **Ju.**
9. Förslag till strafflag, allmänna delen, samt förslag till lag angående villkorlig frigivning jämte motiv. Marcus. xiij, 534 s. **Ju.**
10. Folkomröstningskommitténs utredningar angående referendum i främmande länder 3. Folkomröstningsinstitutet i den schweiziska demokratien, dess förutsättningar, former och funktioner. Av A. Brusewitz. Tullberg. 381 s. **Ju.**
11. Utredning rörande ombyggnad av Strömsholms kanal samt utsträckning av kanalen från Smedjebacken till Ludvika. Meddelande från Kungl. Kanalkommissionen. Nr 5. Hæggström. 133 s. 2 kart. **K.**
12. Betänkande och förslag angående det ecklesiastika arrendeväsendet. Beckman. xij, 239 s. **E.**
13. Vägkommissionens betänkanden. 4. Förslag till lag om enskilda vägar m. m. Marcus. 147 s. **K.**
14. Betänkande med förslag till avtal rörande Stockholms bangårdsfråga. Beckman. 46 s. 10 kart. **K.**
15—17. Försvarsrevisionens betänkande 3. Betänkande och förslag rörande revision av Sveriges försvarsväsende. Del 1. Inledande avdelning, lantförsvaret. viij, 661 s. Del 2. Sjöförsvaret, sammanfattning av revisionens förslag, särskilda yttranden. (2), 741 s. Del 3. Bilagor. (2), 90, 33, 28, 19, 53, 85, 4, 30, 2, 48, 30, 36, 6 s. Beckman. **Fö.**
18. Kommunalförfattningssakkunnigas betänkande 4 med förslag till lag om landsting m. m. Beckman. 235 s. **S.**
19. Betänkande angående decisiv folkomröstning, avgivet av folkomröstningskommittén. Tullberg. 40 s. **Ju.**
20. Folkomröstningskommitténs utredningar angående referendum i främmande länder 5. Folkomröstningsinstitutet utanför Schweiz och Förenta staterna. Tullberg. 71 s. **Ju.**
21. Betänkande angående ordnandet av Stockholms förortsbanefråga. Blom. 126 s. 11 kart. **K.**
22. Betänkande och förslag i fråga om kvinnors tillträde till statstjänster 3. Kvinnas behörighet att innehava prästerlig och annan kyrklig tjänst. Marcus. 51 s. **Ju.**
23. Betänkande med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 25 maj 1894 angående jordfästning m. m. Norstedt. 56 s. **Ju.**
24. Kungl. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 6. Utredning angående lämpliga distributionssystem för landsbygdselektrifiering. Beckman. viij, 192 s. **Jo.**
25. Inventering av odlingsjord längs Inlandsbanan från Ströms södra sockengräns till Storuman. Tullberg. 30 s. 2 kart. **Jo.**
26. 1921 års pensionskommittés betänkande 2. Betänkande angående avveckling av den stärbhus efter präst tillförsäkrade förmånen av tjänst- och nådår samt beredande i sammanhang därmed av förbättrad pensionering från prästerskapets änke- och pupillkassa. Tullberg. 100 s. **E.**
27. Underdånigt betänkande med förslag till löne-reglering för befattningshavare i domsagorna m. m. Beckman. 85 s. **Ju.**
28. Underdånigt betänkande med förslag till förordning angående tillverkning av brännvin m. m. Blom. 67 s. **Fi.**

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

SOU
1923:28
Ek. B

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1923:28
FINANSDEPARTEMENTET

UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

med förslag till

Förordning angående tillverkning av brännvin m. m.

Avgivet den 19 dec. 1922 av Kungl. kontrollstyrelsen.

STOCKHOLM 1923
LINKOLN BLOMS BOKTRYCKERIAKTIEBOLAG

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sid.

Skrivelse till Konungen 5

Författningsförslag

Förslag till förordning angående tillverkning av brännvin 7
Förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § och 74 § 2 mom. i förordningen den 14 juni 1917 (n:r 340) angående försäljning av rusdrycker 25
Förslag till förordning om ändrad lydelse av 22 och 23 §§ i förordningen den 1 juli 1918 (n:r 508) angående handel med skattefri sprit 26
Förslag till förordning om ändrad lydelse av 11 § i förordningen den 1 juli 1918 (n:r 564) angående vissa alkoholhaltiga preparat 27

Motiv.

Inledning 28
I. Frågan om sättet för uppbärandet av tillverkningsskatten och om förenklingar i kontrollen 30
II. Frågan om förbud mot användning av vissa råämnen 35
III. Frågan om en reglering av jästbrännvinstillverkningen 38
IV. Andra ifrågasatta eller föreslagna ändringar i brännvinstillverkningsförordningen 43
V. Speciell motivering 48

Bilagor.

Bil. A. Tabell utvisande pressjästfabrikernas produktion av jäst och brännvin under tillverkningsåren 1902—1903 till 1921—1922 samt proportionen mellan brännvin och jäst 64
Bil. B. D:r Fritzweilers, Berlin, utredning rörande utbytet av brännvin vid jästfabrikation 65
Bil. C. Utdrag ur protokoll, hållet vid sammanträde i kontrollstyrelsen den den 19 december 1922 67

Till KONUNGEN.

Genom beslut den 15 oktober 1920 anbefallde Kungl. Maj:t kontrollstyrelsen att med biträde av högst fyra sakkunniga personer, som chefen för finansdepartementet, efter förslag från kontrollstyrelsen, ägde tillkalla, verkställa

utredning och avgiva förslag angående revision av brännvinstillverkningsförordningen.

Samma dag tillkallade chefen för finansdepartementet såsom sakkunniga ledamoten av riksdagens andra kammare lantbrukaren Swen Persson i Fritorp, överkontrollören, filosofie doktorn C. von Schéele, direktören V. Tham och direktören E. Wennerberg.

Sedan den anbefallda utredningen numera blivit slutförd, får kontrollstyrelsen härmed överlämna betänkande i ärendet ävensom förslag till

1) förordning angående tillverkning av brännvin,

2) förordning om ändrad lydelse av 1 § och 74 § 2 mom. i förordningen den 14 juni 1917 (nr 340) angående försäljning av rusdrycker,

3) förordning om ändrad lydelse av 22 och 23 §§ i förordningen den 1 juli 1918 (nr 508) angående handel med skattefri sprit, samt

4) förordning om ändrad lydelse av 11 § i förordningen den 1 juli 1918 (nr 564) angående vissa alkoholhaltiga preparat.

Ett antagande av förevarande författningsförslag torde jämväl kräva ändring av hänvisningen till brännvinstillverkningsförordningen i 7 § 2 mom. av förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet.

Utdrag ur kontrollstyrelsens protokoll vid sammanträde den 19 december 1922 bifogas såsom bil. C.

Stockholm den 19 december 1922.

Underdånigst

FREDRIK ZETHELIUS.

EINAR J:SON THULIN.

Förslag till förordning angående tillverkning av brännvin.

I Kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Förordningens tillämpningsområde.

1. Denna förordning skall äga tillämpning å varje till tillverkning av vin eller maltdryck icke hänförligt förfarande, genom vilket etylalkohol framställes eller utvinnes.

Angående rening av brännvin samt om ansvar för åtgärd med denaturerad sprit eller alkoholhaltigt preparat, varigenom denatureringsmedlet avskiljes eller denatureringen försvagas, gäller vad därom är särskilt stadgat.

2. Utan iakttagande av de i denna förordning meddelade bestämmelser må tillverkning av brännvin äga rum för vetenskapligt eller försöksvis för tekniskt ändamål under den kontroll och de villkor, som Konungen föreskriver.

2 §.

Olika slag av brännerier.

Brännvin må icke tillverkas annorstädes än i bränneri, som inrättats i enlighet med här nedan givna föreskrifter.

Med *skattefritt bränneri* förstås bränneri, där allt det tillverkade brännvinet försäljes till partihandlare, varom förmäles i förordningen angående handel med skattefri sprit, utföres ur riket eller användes i tillverkarens egen rörelse. Varje annat bränneri kallas *skattepliktigt bränneri.*

3 §.

Villkor för utövande av brännvinstillverkning. Koncession för nya brännerier.

I bränneri, där tillverkning av brännvin bedrivits före den 1 juli 1917 och där verksamheten vid denna tid ej varit nedlagd av annan anledning än reparation, må brännvinstillverkning utövas av envar, vilken är berättigad att idka handels- och fabriksrörelse.

I annat bränneri än nu sagts må tillverkning av brännvin ej äga rum utan att Konungen därtill lämnat tillstånd.

4 §.

Vad som förstås med tillverkare och föreståndare. Särskilda kvalifikationer för föreståndare.

1. Den, som innehar bränneri, där tillverkning av brännvin bedrives, kallas i denna förordning *tillverkare.*

2. Vid varje bränneri, där tillverkning av brännvin bedrives, skall finnas en *föreståndare,* som har högsta inseendet över brännerietts skötsel och som är ansvarig för att tillverkningen bedrives i enlighet med här givna föreskrifter. Tillverkare, som ej själv förestår sitt bränneri, åligger att bedriva tillverkningen genom en av honom utsedd föreståndare.

Bränneriföreståndaren må icke innehava sådant ämbete eller sådan tjänst, att han till följd av sin befattning kan komma att deltaga i beslut om brännvinstillverkning eller kontroll därå; ej heller må den, som blivit dömd till ansvar för brott, vilket omförmäles i 44 eller 46 § av denna förordning eller i 20 § 1 mom. av förordningen angående handel med skattefri sprit, vara bränneriföreståndare.

5 §.

Tillverkningsår och tillverkningsdygn.

Tillverkningsår räknas från klockan 12 på dagen första helgfria dag i oktober månad till samma timme första helgfria dag nästföljande oktober månad.

Tillverkningsdygn börjar klockan 12 på dagen och räknas till samma timme å nästföljande helgfria dag.

6 §.

Grunderna för brännerikontrollen.

1. Bränneri och vid bränneri bedriven tillverkning ävensom allmänna brännvinsnederlag skola stå under statens kontroll.

2. Överinseendet å kontrollen handhaves av kontrollstyrelsen.

Den lokala tillsynen utövas av överkontrollörer med biträde av särskilda kontrolltjänstemän. Närmare bestämmelser om tillsättande av överkontrollörer och kontrolltjänstemän samt om deras befogenhet och åligganden meddelas av Konungen. Angående ersättning till överkontrollörer och kontrolltjänstemän är särskilt stadgat.

I den mån denna förordning icke annorlunda bestämmer, skall kostnaden för kontrollens utövning bestridas av statsverket.

7 §.

Särskilda föreskrifter utöver vad förordningen innehåller.

De närmare föreskrifter, som, utöver vad denna förordning innehåller, kunna finnas erforderliga för erhållande av betryggande kontroll över brännvinstillverkningsskattens behöriga utgörande, meddelas av kontrollstyrelsen, på vilken ock ankommer att utfärda de föreskrifter i övrigt, som för förordningens tillämpning må erfordras.

8 §.

Förbud mot eller inskränkningar i utövandet av brännvinstillverkning i vissa fall.

Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då andra utomordentliga förhållanden så påkalla nödigt att meddela förbud mot bedrivande av brännvinstillverkning eller föreskriva inskränkningar i sådan tillverkning, äger Konungen därom förordna.

II Kap.

Bestämmelser i avseende å tillverkningen m. m.

9 §.

Inrättande av bränneri och nederlag.

1. Bränneri skall vara så byggt och inrättat, att betryggande åtgärder kunna vidtagas till förekommande av brännvins olovliga bortförande från bränneriet.

Magasin eller rum, avsett uteslutande för brännvins inläggande på nederlag, skall finnas vid varje bränneri och vara så anordnat, att obehörigt tillträde därtill ej kan vinnas utan synbart våld. Fristående cistern må ej anses såsom nederlagsrum. Då brännvin finnes å nederlag, skall magasin eller rum för nederlaget vara satt under kronans lås.

Erforderliga föreskrifter om inrättande av bränneribyggnad och nederlag samt beträffande uppställande av redskap meddelas av kontrollstyrelsen.

2. I stad skall nederlaget ligga å samma tomt som bränneriet och å landet ej över en kilometers väg från detsamma; dock må kontrollstyrelsen härutinnan medgiva de undantag, som prövas skäliga.

10 §.

Kost och rum för kontrollpersonalen i vissa fall.

Därest å landsbygden på grund av lokala förhållanden sådant erfordras, vare tillverkare på anmodan av överkontrollör skyldig dels att mot särskild gottgörelse tillhandahålla kontrolltjänsteman lämplig kost samt ett möblerat, eldat och städat boningsrum å plats, som av överkontrollören godkännes, dels ock att mot ersättning enligt gällande skjutstaxa åt honom anskaffa skjuts till övriga tjänstgöringsställen inom distriktet. I denna paragraf omförmäld gottgörelse för boningsrum och kost fastställes till beloppet i samband med bestämmandet av arvode till kontrolltjänsteman på sätt särskilt stadgas.

11 §.

Beskrivning och planritning över bränneri och nederlag.

1. Tillverkare skall, innan anmälan, som i 12 § sägs, första gången göres, låta i två exemplar upprätta och till överkontrollören överlämna fullständig planritning och beskrivning över bränneriet och nederlaget ävensom över samtliga å bränneritomten befintliga lägenheter med tydligt angivande av vars och ens ändamål. Ett exemplar av ritning och beskrivning förvaras vid bränneriet och det andra insändes av överkontrollören till kontrollstyrelsen.

2. Byggnader, lägenheter och bränneriredskap, som icke upptagits i den i 1 mom. nämnda beskrivning, eller som där upptagits men sedermera ändrats, må icke vid tillverkning av brännvin användas utan att hava blivit av överkontrollören skriftligen godkända.

3. När i anseende till vidtagna förändringar inom bränneri kontrollstyrelsen anser ritningen över detsamma icke vidare vara tillfyllestgörande, åligger det tillverkaren att anskaffa ny ritning och beskrivning ävenledes i två exemplar.

12 §.

Driftsanmälan.

Då bränneri skall sättas i gång eller vid början av ett tillverkningsår fortfarande vara i verksamhet, åligger det tillverkare att minst femton dagar förr än tillverkningen må äga rum till kontrollstyrelsen ingiva skriftlig anmälan med uppgift om:

a) bränneriets namn, det ställe, där bränneriet är beläget, bränneriföreståndarens namn samt postadress för tillverkare och bränneriföreståndare,

b) den dag, då framställning av alkohol genom tillsättande av jäst till mäsken skall taga sin början,

c) huruvida tillverkningen är avsedd att utövas såsom skattefri eller såsom

skattepliktig samt i sistnämnda fall huruvida tillverkning skall ske i sammanhang med pressjästberedning, samt

d) det ombud, som i bränneriföreståndares frånvaro skall företräda honom inför kontrolltjänsteman,

varjämte vid anmälan skall fogas bevis, dels att bränneriföreståndare är behörig att utöva brännvinstillverkning, dels ock i fall, som avses i 3 §, att Konungen lämnat sådant tillstånd, som där är sagt.

Finnes ej hinder för rörelsens utövande, utfärdar kontrollstyrelsen tillståndsbevis för tillverkaren.

13 §.

Besiktning. 1. Innan tillverkningen på grund av nytt tillståndsbevis börjar, skall vederbörande kontrolltjänsteman anställa besiktning av bränneriet med tillhörande nederlag för att utröna, huruvida byggnader och redskap överensstämma med planritning och tillhörande beskrivning samt föregående besiktningsprotokoll.

Med ledning av besiktningen uppsättes protokoll, innehållande uppgift på de förändringar, som vidtagits med byggnader och redskap efter näst föregående besiktning, eller att förändring ej ägt rum. Protokollet utskrives i två exemplar, varav det ena bilägges den vid bränneriet förvarade beskrivningen och det andra insändes till överkontrollören.

Bränneriföreståndare åligger att själv eller genom ombud närvara vid besiktningen samt att underteckna protokollet.

2. Överkontrollören åligger att granska besiktningsprotokollet och därefter insända det till kontrollstyrelsen. Visar det sig härvid, att byggnader och redskap företett olikheter med planritning och tillhörande beskrivning på grund av förändringar, som verkställts efter det föregående besiktning företagits, och hava förändringarna icke godkänts jämlikt 11 § 2 mom., äger överkontrollör, där anordningarna strida mot föreskrifterna i denna förordning eller mot de med stöd av förordningen särskilt utfärdade bestämmelser, meddela beslut om nödiga rättelser. Äro förändringarna av beskaffenhet att hindra utövandet av en betryggande kontroll, må överkontrollör meddela förbud mot tillverkning av brännvin vid bränneriet.

3. Har överkontrollör meddelat förbud, varom i 2 mom. sägs, skall meddelande härom ofördröjligen göras till kontrollstyrelsen, som har att antingen återkalla tillståndet till brännvinstillverkning eller upphäva förbudet.

Återkallas tillstånd till brännvinstillverkning, må nytt tillstånd icke meddelas, förrän tillverkare för kontrollstyrelsen företett ett av överkontrollör utfärdat intyg därom, att anordningarna vid bränneriet icke strida mot föreskrifterna i denna förordning eller mot de med stöd av förordningen särskilt meddelade föreskrifter.

14 §.

Slutanmälan. 1. Har bränneri genom olyckshändelse så väsentligt skadats, att tillverkningen måste upphöra, eller vill tillverkare av annan anledning avsluta brännvinstillverkningen före utgången av den tid, under vilken han äger tillverka brännvin, skall han skriftligen anmäla sådant för kontrolltjänsteman, i senare fallet minst tre dagar före utgången av det tillverkningsdygn, med vilket han anmäler sig vilja avsluta tillverkningen. Kontrolltjänsteman åligger att härom lämna tillverkaren bevis samt ofördröjligen underrätta överkontrol-

lören och kontrollstyrelsen. När sådan anmälan skett, må brännvinstillverkning ej utan nytt tillståndsbevis äga rum.

2. När tillverkningsrätt vid bränneri upphör, skall kontrolltjänsteman till förhindrande av fortsatt brännvinstillverkning anbringa de lås och förseglingar, som överkontrollör finner erforderliga.

15 §.

Redskap och råämnen.

För brännvinstillverkning må begagnas redskap av vilken storlek och beskaffenhet som helst med allenast de inskränkningar, som kunna föreskrivas för kontrollens handhavande. Med undantag av sockerbetor och melass må alla slags råämnen användas, dock vare användning av melass tillåten vid tillverkning i sammanhang med pressjästberedning.

16 §.

Särskild anmälan vid användning av majs, utländsk potatis även som maniokarot m. m.

1. Där tillverkare vill för brännvinstillverkning använda majs, utländsk potatis, ävensom maniokarot eller andra väsentligen lika stärkelserika utländska ämnen, skall han därom minst tre dagar, innan den första inmäskningen av sagda ämnen är avsedd att äga rum, göra skriftlig anmälan hos vederbörande kontrolltjänsteman, och därjämte uppvisa vidimerad avskrift av kvitterat levereringsreversal, att särskild avgift, varom i 39 § 2 mom. sägs, blivit inbetald. Kontrollören skall dels lämna tillverkaren bevis om gjord anmälan, dels ock ofördröjligen underrätta överkontrollören och kontrollstyrelsen.

2. Vill tillverkare, som anmält sig ämna vid brännvinstillverkning använda råämnen, varom i 1 mom. sägs, upphöra med användning av sagda ämnen före utgången av den tid, under vilken han äger tillverka brännvin, skall han därom göra anmälan på sätt i 14 § stadgas; och skall, då sådan anmälan göres, förfaras enligt vad i samma mom. är föreskrivet.

3. Malen spannmål må allenast användas under den särskilda kontroll, kontrollstyrelsen föreskriver.

17 §.

Skyldigheter för tillverkare och bränneriföreståndare.

1. Tillverkare och bränneriföreståndare skola ställa sig till efterrättelse de anvisningar, som vederbörande kontrolltjänsteman i enlighet med denna förordning, av Konungen utfärdade bestämmelser eller kontrollstyrelsens särskilda föreskrifter kan lämna.

2. Tillverkares handelsböcker med tillhörande verifikationer skola på anfordran hållas tillgängliga för kontrollstyrelsen eller den, kontrollstyrelsen befullmäktigat, ävensom för överkontrollör.

3. Kontrolltjänsteman äger, när helst han det fordrar, erhålla tillträde till bränneriet för undersökning av lokaler, redskap, råämnen och tillverkning.

4. All för kontrollen behövlig handräckning ävensom för densamma erforderliga målkärl och andra redskap åligger det tillverkare tillhandahålla; skolande mätnings- och vägningsredskap vara vederbörligen justerade.

5. Tillverkare skall, då sådant för expeditionsgöromålen fordras, lämna kontrollpersonalen tillträde till ett i bränneriet eller i närheten därav beläget eldat och städat rum, försett med erforderliga möbler och skrivmaterialier.

6. Bränneri med tillhörande redskap, nederlagsmagasin och övriga för kontrollen erforderliga lägenheter skola hållas i ett snyggt och ordentligt skick.

7. Brännerieföreståndare åligger att lämna vederbörande kontrolltjänsteman

a) uppgift över de inmäskade råämnenas myckenhet och beskaffenhet;

b) uppgift om produktionsorten för den vid bränneriet använda potatisen av inhemskt ursprung och, då densamma blivit inköpt, intyg av säljaren, att den producerats inom landet; samt

c) uppgifter, som av kontrollstyrelsen infordras för näringsstatistiken och för styrelsens statistiska berättelse.

18 §.

Besvär.

Därest tillverkare eller brännerieföreståndare ej åtnöjes med av överkontrollör vid tillämpning av denna förordning meddelad föreskrift eller vidtagen åtgärd, äger han att hos kontrollstyrelsen däri söka ändring.

III Kap.

Om tillverkning i skattepliktigt bränneri.

19 §.

Tillverkningstid för skattepliktiga bränderier. Särskilda villkor för jästbränderierna.

Brännvinstillverkning vid skattepliktigt bränneri vare tillåten allenast från klockan tolv på dagen första helgfria dag i oktober månad till första helgfria dag i maj månad det därpå följande året vid samma timme, dock må i bränneri, där pressjäst beredes, brännvinstillverkning för tillvaratagande av den vid jästberedningen såsom biprodukt uppkomna alkoholen äga rum under hela tillverkningsåret, under villkor att i medeltal för varje månad av hela tillverkningsåret för varje etthundra kilogram ren pressad jäst framställas högst sjuttiofem liter brännvin av normalstyrka eller därest under tillverkningsåret såsom inmäskningsämne icke användes annat än melass med tillsats av maltgrodd eller annat jästnäringsmedel, högst etthundratio liter brännvin av normalstyrka; Konungen likväl obetaget att fastställa lägre utbytestal för brännvinet.

Där tillverkning av brännvin äger rum i sammanhang med pressjästberedning i större omfattning än vad nyss är sagt eller av Konungen kan fastställas, åligger det kontrollstyrelsen att återkalla tillståndsbevis för tillverkaren.

20 §.

Kontrollapparaten. Sprithållare och sprithållarrum.

1. I varje skattepliktigt bränneri skall finnas en kontrollapparat, som anskaffas, äges och underhålles av staten.

2. I samband med kontrollapparaten och för apparatens vederbörliga justering skola finnas en eller flera sprithållare av den storlek under inströmningsöppningen, att åtminstone ett dygns tillverkning däruti rymmes. Sprithållare skall vara uppställd i ett från övriga lokaler i bränneriet avskilt rum, dock må sprithållarrum stå i förbindelse med nederlagsmagasin.

3. Tillverkaren är skyldig att på egen bekostnad låta avhämta kontroll-

apparat från järnvägsstation eller hamnplats, varom meddelande lämnas av överkontrollör, samt att likaledes bestrida kostnaden för dess uppsättning.

Efter tillverkningens upphörande skall kontrollapparaten kvarstanna vid bränneriet under tillverkarens vård, såvida denne ej hos överkontrollören anmäler sig vilja återlämna apparaten eller densamma av överkontrollören återfordras; och åligger i så fall tillverkare att på egen bekostnad låta forsla apparaten till järnvägsstation eller hamnplats, varom meddelande lämnas av överkontrollör.

All å apparaten eller dess tillbehör jämte emballage uppkommen skada, som kunnat förekommas genom omsorgsfull vård, ersättes av tillverkaren.

4. Erforderliga föreskrifter såväl för kontrollapparats uppsättning, justering och vård som för mätnings- och provningsförrättningar äger kontrollstyrelsen meddela. Vid all beräkning av alkoholmängden på grund av provning med alkoholometer skola av kontrollstyrelsen fastställda tabeller begagnas.

21 §.

När brännvinstillverkning må påbörjas.

Brännvinstillverkning må ej företagas, innan kontrollapparat blivit i bränneriet anbragt, tillståndsbeviset för vederbörande kontrolltjänsteman uppvisat samt bränneri och nederlag av honom besiktigade.

22 §.

Uppmätning av tillverkat brännvin.

1. Det tillverkade brännvinet uppmätes och reduceras till normalstyrka förmedelst den i 20 § omförmälda kontrollapparaten. Tillika skall brännvinet uppmätas, då det uttages från sprithållaren.

2. Om kontrollapparat vid bränneri kommit i olag, skall vederbörande kontrolltjänsteman därom genast underrätta överkontrollören samt tömma sprithållaren och avläsa apparaten; varjämte kontrolltjänstemannen, intill dess överkontrollören annorlunda föreskriver, skall för hand medelst målkärl uppmäta det brännvin, som sedermera tillverkas, ävensom prova detsamma; ägande överkontrollören bestämma, mellan vilka avläsningar av apparaten uppmätningen för hand skall läggas till grund för skatteberäkningen.

23 §.

Kontrollmätning då tillverkare anmäler missnöje.

1. Anmäler tillverkaren hos vederbörande kontrolltjänsteman missnöje med kontrollapparatens mätning, skall, så fort sig göra låter, överkontrollören verkställa kontrollmätning. Om vid kontrollmätning, verkställd under minst två tillverkningsdygn och å minst ettusen liter sprit, apparatens utslag visar sig överstiga det omedelbara mätningsresultatet med en procent eller därutöver, då skall avdrag å skatten härför ske från den avläsning å apparaten, som närmast föregick anmälan om missnöje.

2. Om vid provning, som ligger till grund för beskattning, mellan brännvinstillverkare och vederbörande kontrolltjänsteman uppstår tvist om brännvinets alkoholhalt, skall av detsamma tagas prov, vilket under bådas försegling lämnas till överkontrollören, som efter verkställd provning med normaltermo-alkoholometer bestämmer alkoholhalten.

24 §.

Försäljning samt inläggande på nederlag och försändning av brännvin.

1. Tillverkat brännvin skall, där det icke utföres ur riket med iakttagande av de härför av Konungen meddelade bestämmelser, försäljas till den, som till avsalu bedriver rening av brännvin.

2. Där brännvinet icke direkt från sprithållarrummet försändes till den, som till avsalu bedriver rening av brännvin, skall bännvinet inläggas å nederlagsmagasinet och där kvarbliva under kronans lås till dess försändning äger rum.

3. Försändning av brännvin skall ske medelst förpassning under statens kontroll; och åligger det tillverkare eller nederlagsinnehavare att för sådant ändamål till vederbörande kontrolltjänsteman avgiva förpassningsinlaga, avfattad i tre exemplar, enligt av kontrollstyrelsen fastställt formulär. En av dessa inlagor skall åtfölja godset.

4. Beträffande inläggning av brännvin å nederlagsmagasin, tillsyn å nederlaget och uttagande av brännvin från nederlag ävensom i fråga om förpassning av brännvin gälla de villkor och bestämmelser, som kontrollstyrelsen meddelar.

25 §.

Nederlagsrättens omfattning.

Tillverkare må även efter tillverkningens upphörande hava brännvin kvarliggande å nederlag vid bränneriet.

26 §.

Prissättning å brännvin.

För bestämmande av priset å det brännvin, tillverkare enligt 24 § 1 mom. är skyldig att sälja till den, som till avsalu bedriver rening av brännvin, ävensom av de villkor i övrigt, under vilka brännvin skall levereras, tillsättes årligen en prisnämnd. Tre av ledamöterna, däribland nämndens ordförande, utses av Konungen, tre av dem, som bedriva rening av brännvin, och tre av tillverkarna. Kostnaden för prissättningen bestrides till hälften av dem, som bedriva rening av brännvin, och till hälften av tillverkarna. Konungen utfärdar närmare föreskrifter om ordningen för tillsättande av prisnämndens ledamöter samt om nämndens verksamhet.

IV Kap.

Om tillverkning i skattefritt bränneri.

27 §.

När brännvinstillverkning må påbörjas.

Brännvinstillverkning i skattefritt bränneri må ej företagas, innan tillståndsbevis blivit för vederbörande kontrolltjänsteman uppvisat samt bränneri och nederlagsmagasin av honom besiktigade.

28 §.

Uppmätning av brännvin.

Föreskrifter angående uppmätning av brännvin vid skattefritt bränneri ävensom i övrigt erforderliga bestämmelser beträffande kontrollen å tillverkningen meddelas av kontrollstyrelsen.

29 §.

Inläggning av brännvin å nederlag samt export och försändning av brännvin.

1. Upphör tillverkningen före tillverkningsårets utgång, skall allt å bränneriet befintligt brännvin inläggas å nederlaget vid bränneriet.

2. Brännvin må från skattefritt bränneri utföras ur riket allenast med iaktagande av de av Konungen för dylik utförsel meddelade bestämmelser; dock må skattefritt brännvin i den omfattning och på det sätt, Konungen föreskriver, uppläggas å särskilda för ändamålet inrättade exportnederlag.

3. Beträffande brännvins inläggning å och uttagning från nederlag ävensom ifråga om försändning av brännvin, som ej är avsett för export, gälla de villkor och bestämmelser, som kontrollstyrelsen meddelar.

30 §.

Inventering.

Vid utgången av varje tillverkningsår eller eljest, då kontrollstyrelsen därom förordnar, skall vederbörande kontrolltjänsteman verkställa inventering beträffande brännvin, som finnes vid skattefritt bränneri. Protokoll över verkställd inventering skall vederbörande kontrolltjänsteman insända till överkontrollören och kontrollstyrelsen.

V Kap.

Om allmänt brännvinsnederlag.

31 §.

Rätten att innehava allmänt brännvinsnederlag, föreskrifter om sådana nederlag.

1. Allmänt brännvinsnederlag må allenast innehavas av den, som till avsalu bedriver rening av brännvin.

2. Anmälan härom skall göras hos kontrollstyrelsen med uppgift om den ort, där nederlaget är beläget, och den person, som skall förestå detsamma, varjämte vid anmälan skall fogas planritning och beskrivning över nederlaget.

3. Bestämmelserna i 11 och 13 §§ skola i tillämpliga delar gälla beträffande allmänt brännvinsnederlag.

4. Föreskrifter i fråga om inrättande av allmänt nederlag samt brännvins inläggning å och uttagning från dylikt nederlag ävensom beträffande provning och uppmätning av brännvin meddelas av kontrollstyrelsen.

32 §.

Innehavares och förestånd ares åliggan den.

Vad i 17 § är stadgat ifråga om tillverkares eller bränneriföreståndares särskilda åligganden skola i tillämpliga delar gälla för nederlagsinnehavare och nederlagsföreståndare.

33 §.

Påförings-bevis.

1. Innehavare av allmänt brännvinsnederlag må å nederlaget inlägga allenast vid svenskt bränneri tillverkat brännvin.

2. För större eller mindre del av den myckenhet beskattat brännvin, som

finnes å nederlaget, må nederlagsinnehavare få tillverkningsskatt sig påförd samt därutöver för högst femton procent av samma myckenhet.

3. Framställning om påföring av skatt göres hos kontrolltjänstemannen vid nederlaget och skall därvid uppgivas det bränneri eller allmänna brännvinsnederlag, där skatt på grund av påföringen är avsedd att avföras. Över skedd påföring meddelar kontrolltjänstemannen bevis *(påföringsbevis)*, som skall utfärdas i huvudskrift och avskrift, vilka skola tillställas kontrollstyrelsen, som, sedan huvudskriften försetts med påteckning, återställer huvudskriften till nederlagsinnehavaren.

4. Har påföringsbevis använts vid bränneri och därvid tillverkningsskatt avförts till mindre belopp än det, å vilket påföringsbeviset lyder, må beviset efter tillverkningsrättens upphörande, med anteckning om det överskjutande beloppet, insändas till kontrollstyrelsen, som meddelar beslut om avförande av sagda belopp vid det allmänna brännvinsnederlag, för vilket påföringsbeviset är utställt.

5. Formulär till bevis och övriga erforderliga kontrollhandlingar vid allmänt brännvinsnederlag fastställas av kontrollstyrelsen.

34 §.

Anbringande av kronans lås.

Då brännvin, å vilket påföringsbevis är utställt, finnes å allmänt brännvinsnederlag, skall brännvinet förvaras under kronans lås.

VI Kap.

Beskattning och särskilda avgifter m. m.

35 §.

Tillverkningsskattens belopp.

Med iakttagande av nedan intagna bestämmelser skall för brännvin, tillverkat inom landet, erläggas tillverkningsskatt med 65 öre för varje liter av normalstyrka, varmed förstås brännvin, som vid + 15° å Celsii termometer innehåller femtio volymprocent alkohol.

36 §.

Huruledes tillverkningsskatt erlägges.

Erläggandet av tillverkningsskatt och särskilda avgifter enligt denna förordning sker genom inbetalning å statsverkets giroräkning i riksbanken för statskontorets räkning, dock må påföringsbevis, varom sägs i 33 §, gälla såsom betalning av tillverkningsskatt för den myckenhet brännvin, varå det lyder, vid bränneri eller allmänt brännvinsnederlag, som finnes i beviset angivet.

Fullgörande av betalning styrkes inför vederbörande kontrolltjänsteman genom avlämnande av vidimerad avskrift av kvitterat levereringsreversal eller genom avlämnande av påföringsbevis.

37 §.

När tillverkningsskatt erlägges.

1. Vid skattepliktigt bränneri erlägges tillverkningsskatten senast vid brännvinets förpassning från bränneriet; dock må tillverkare uttaga intill femton procent av det vid nederlag liggande brännvin, för vilket skatt icke

erlagts, under villkor att han före tillverkningsårets utgång erlägger skatt för vad sålunda uttagits, vid påföljd att kontrollstyrelsen eljest låter ofördröjligen utmäta densamma.

Innan allt brännvin för förpassning uttagits från bränneriet, skall tillverkaren hava erlagt all tillverkningsskatt, som blivit honom debiterad enligt utslaget av den i 20 § omnämnda kontrollapparaten, dock skall i fall, som avses i 22 § 2 mom. skatten beräknas efter handuppmätning.

2. Innehavare av allmänt brännvinsnederlag erlägger tillverkningsskatt för brännvin, å vilket skatt blivit påförd, i den mån brännvinet uttages från nederlaget; dock må nederlagsinnehavare uttaga intill femton procent av det å nederlag liggande brännvin, för vilket påföringsbevis blivit utställt, under villkor att han före tillverkningsårets utgång erlägger skatt för vad sålunda uttagits, vid påföljd att kontrollstyrelsen eljest låter ofördröjligen utmäta densamma.

3. Partihandlare, som avses i förordningen angående handel med skattefri sprit, erlägger tillverkningsskatt för brännvin, som han till den myckenhet, Konungen efter ansökan bestämmer, försäljer till den, som till avsalu bedriver rening av brännvin.

I avseende å kontrollen över försäljningen av sprit, varom sägs i detta mom., lände till efterrättelse de föreskrifter, kontrollstyrelsen utfärdar.

4. Vid tillverkning av brännvin i skattefritt bränneri erlägges icke tillverkningsskatt.

38 §.

Restitution av tillverkningsskatt.

Med iakttagande av de bestämmelser, Konungen därom utfärdar, må åtnjutas restitution av tillverkningsskatt för varje liter brännvin av normalstyrka

a) för brännvin, som utföres ur riket och

b) för brännvin, som partihandlare, varom förmäles i förordningen angående handel med skattefri sprit, försäljer jämlikt bestämmelserna i nämnda förordning.

39 §.

Särskild avgift vid s. k. undertillverkning.

1. Har tillverkningen vid skattepliktigt bränneri icke uppgått till åtta tusen liter brännvin för hela den tid, tillverkningsrätten gällt, skall förutom stadgad skatt erläggas en avgift av tio öre för varje liter, varmed det tillverkade litertalet understiger nämnda belopp; och likaledes skall, i händelse tillverkningen ej uppgått till femhundra liter i medeltal för varje tillverkningsdygn, utgå en avgift av tio öre för varje liter, varmed det tillverkade brännvinet understiger ett efter en medeltillverkning av femhundra liter beräknat tillverkningsbelopp. Dessa avgifter skola dock ej utgå, då tillverkningsrättens upphörande grundar sig på anmälan efter olyckshändelse, varom i 14 § 1 mom. sägs, eller Konungens därom meddelade föreskrifter; och ankomme på Konungens prövning, huruvida eller i vad mån befrielse från desamma må medgivas, då brännvinet erhålles såsom biprodukt vid annan tillverkning.

I detta mom. omförmäld avgift skall erläggas inom fjorton dagar efter tillverkningsrättens upphörande. Sker det ej, skall för uttagande av sålunda ogulden avgift omedelbart verkställas utmätning, varom kontrollstyrelsen må föranstalta.

Särskild avgift då majs, utländsk potatis ävensom maniokarot m. m. användes såsom råämne.

2. För brännvin, tillverkat vid bränneri under tid, då jämlikt anmälan enligt 16 § 1 mom. majs, utländsk potatis, ävensom maniokarot eller andra väsentligen lika stärkelserika utländska ämnen där användas för brännvinstillverkning, skall tillverkare erlägga en särskild avgift av åtta öre för varje liter. Denna avgift erlägges förskottsvis, dock varje gång för minst tiotusen liter; för mycket erlagd avgift restitueras efter tillverkningsrättens upphörande på därom av tillverkaren gjord framställning.

40 §.

Försäkring av brännvin å nederlag.

Å nederlag befintligt obeskattat brännvin utgör pant för ogulden tillverkningsskatt och nederlagsavgift; och skall detsamma till ytterligare säkerhet för tillverkningsskattens och nederlagsavgiftens utbekommande städse vara mot eldskada försäkrat till ett värde, ej understigande den oguldna skattens belopp, i försäkringsbolag, som godkänts av kontrollstyrelsen; varjämte det åligger tillverkare eller nederlagsinnehavare att till vederbörande kontrolltjänsteman ofördröjligen avlämna försäkringshandlingarna jämte behörigt bevis, att kronan äger rätt till så stor del av försäkringssumman, som fordras för skattens och nederlagsavgiftens gäldande. Underlåter tillverkare eller nederlagsinnehavare att fullgöra vad sålunda är föreskrivet, vare tillverkningsskatten och nederlagsavgiften till betalning förfallna och anmäle vederbörande kontrolltjänsteman genast förhållandet hos kontrollstyrelsen, som i så fall ofördröjligen förordnar om uttagande av tillverkningsskatten och nederlagsavgiften.

41 §.

Eftergift ifråga om tillverkningsskatt.

Tillverkare må åtnjuta eftergift av skatt för brännvin, som under transport från bränneri till inrikes ort gått förlorat genom uppbringning, skeppsbrott eller annan olycka. Sådan eftergift må ock kunna åtnjutas för brännvin, som vid bränneri på grund av olyckshändelse gått förlorat utan tillverkarens förvållande.

Till Konungen ställd ansökan om eftergift av skatten i ovan angivna fall skall, åtföljd av handlingar, innefattande erforderlig utredning rörande förhållandet, insändas till kontrollstyrelsen, som jämte eget yttrande insänder handlingarna till Konungen.

42 §.

Särskilda kostnader, som av tillverkare gäldas utöver skatten.

1. Avstår tillverkare från tillverkningens utövande, utan att densamma tagit sin början, skall tillverkaren, som är skyldig att därom göra anmälan till kontrollstyrelsen, gottgöra den kostnad, som möjligen uppstått genom inkallande av kontrolltjänsteman.

2. Om medgiven brännvinstillverkning ej företages inom tre tillverkningsdygn efter den i tillståndsbeviset uppgivna tid, eller brännvinstillverkning avbrytes utan sådan anmälan, som i 14 § 1 mom. omförmäles, eller utan sådant förordnande av Konungen, som avses i 8 §, och ej inom tre tillverkningsdygn, det oräknat, varunder avbrottet inträdde, ånyo företages, åligger det brännvinstillverkaren att för de tillverkningsdygn, under vilka tillverkningen sålunda icke utövats, gälda på bränneriet belöpande kontrollkostnader.

3. Där vid kontrollmätning, som avses i 23 § 1 mom., kontrollapparatens utslag ej med minst en procent överstiger det omedelbara mätningsresultat, skall tillverkaren betala kostnaden för kontrollmätningen.

4. Tillverkare skall inom fjorton dagar efter varje månads utgång gälda kostnad för tillsyn å nederlagsmagasin vid bränneri, som ej är i verksamhet.

5. Vid skattefritt bränneri skall tillverkare inom fjorton dagar efter varje månads utgång gottgöra statsverket kostnad för arvode och annan ersättning till kontrolltjänsteman vid bränneriet.

6. Fullgöres ej skyldighet att inbetala avgifter enligt denna paragraf, skola desamma på kontrollstyrelsens föranstaltande omedelbart hos vederbörande utmätas.

43 §.

Avgifter för allmänna brännvinsnederlag

För brännvin, som upplägges å allmänt brännvinsnederlag, skall nederlagsavgift erläggas för varje kalenderår. Oavsett om nederlaget varit använt större eller mindre del av året utgår nederlagsavgift med en krona för varje helt tusental liter brännvin, som under året varit upplagt på nederlaget, dock ej för något nederlag med lägre belopp än ettusen kronor. Denna lägsta årsavgift erlägges förskottsvis vid nederlagets öppnande och sedermera vid början av varje nytt år samt återstående nederlagsavgiften vid slutet av varje år eller, om nederlaget dessförinnan utrymmes, då sista uttaget från nederlaget sker. Erlägges icke vederbörligen sistnämnda avgift, föranstaltar kontrollstyrelsen, att densamma ofördröjligen utmätes.

VII Kap.

Om ansvar för överträdelse av förordningens föreskrifter.

44 §.

Ansvar för olovlig tillverkning.

1. Där någon, som erhållit tillstånd till brännvinstillverkning, å bränneriet tillverkar brännvin under tid, då jämlikt bestämmelserna i 8 §, 13 § 2 eller 3 mom. eller 19 § han ej är därtill berättigad, straffes med fängelse i högst ett år eller med böter från och med femhundra till och med tiotusen kronor.

2. Där någon, som icke erhållit tillstånd till brännvinstillverkning, tillverkar brännvin eller bereder mäsk i uppenbart syfte att därav framställa brännvin eller innehar för brännvinstillverkningen uppenbarligen avsedd mäsk, böte från och med trehundra till och med tretusen kronor.

Beträdes någon, som förut fällts till straff för förbrytelse, varom i första stycket av detta mom. sägs, andra gången eller oftare med dylik förbrytelse, eller bedriver någon brännvinstillverkningen eller mäskberedningen i större omfattning eller i syfte att försälja det framställda brännvinet, straffes med fängelse i högst ett år eller med böter från och med femhundra till och med femtusen kronor. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till straffarbete i högst ett år dömas.

Har tillverkning eller beredning, varom ovan i detta mom. sägs, icke bedrivits i större omfattning eller i syfte att försälja det framställda brännvinet, må där omständigheterna äro synnerligen mildrande, straffet nedsättas till etthundra eller, vid upprepad förbrytelse, trehundra kronors böter.

Itererad förbrytelse.

3. Har den, som beträdes med förbrytelse, varom i 2 mom. sägs, tidigare fällts till straff för förbrytelse, som avses i 45 § 2 mom. av denna förordning

eller i 74 § 1 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker eller i 22 § 1 mom. eller 23 § 1 mom. i förordningen den 1 juli 1918 angående handel med skattefri sprit eller i 11 § 1 mom. första stycket eller 2 mom. första stycket i förordningen den 1 juli 1918 angående vissa alkoholhaltiga preparat, straffes såsom i 2 mom. andra och tredje stycken är stadgat.

Gäldande av tillverkningsskatt vid olovlig tillverkning.

4. Den, som olovligen tillverkat brännvin på sätt i 1 eller 2 mom. sägs, skall ock gälda den i 35 § stadgade tillverkningsskatt, varvid skall iakttagas:

Har tillverkningen skett med enkelt, omedelbarligen med eld drivet redskap, varde skatten beräknad efter redskapets avverkningsförmåga, som skall antagas under dygn uppgå till fyra gånger pannans rymd. Kan redskapets storlek icke utrönas, bestämmes skatten efter femhundra liters tillverkning för dygn.

Är tillverkningen utövad med mera sammansatt eller medelst ånga drivet redskap, beräknas skatten för den myckenhet, som, efter vad utrönas kan, blivit tillverkad, dock för minst åttahundra liter på dygnet.

Har tillverkningen skett på annat sätt än ovan sagts, beräknas skatten för den myckenhet, som efter vad utrönas kan, blivit tillverkad, dock för minst femtio liters tillverkning för dygn.

I samtliga dessa fall skall skatten utgå för minst trettio dygn; men har tillverkningen blivit utövad över trettio men ej sextio dygn, utgöres skatt för sextio dygn, och över sextio men ej nittio dygn för nittio dygn o. s. v.

Beslag å redskap m. m.

5. Beträdes någon med förbrytelse, varom i 1 och 2 mom. sägs, skola vid förbrytelsen nyttjade redskap, å stället befintligt brännvin och mäsk samt de kärl, vari brännvinet och mäsken förvaras, tagas i beslag och dömas förbrutna.

45 §.

Ansvar för tillverkning av destillationsapparater, avsedda för olovlig tillverkning.

1. Den, som tillverkar, till försäljning utbjuder eller eljest saluhåller för beredande av brännvin ägnad apparat eller del av dylik apparat med uppenbart syfte, att apparaten eller apparatdelen skall komma att nyttjas vid olovlig brännvinstillverkning eller för att obehörigen antingen från denaturerat brännvin borttaga denatureringsmedlet eller försvaga denatureringen eller göra annan till dryck ej ämnad alkoholhaltig vara användbar därtill, så ock den, vilken överlåter dylik apparat eller apparatdel, ehuru han har skälig anledning antaga, att densamma skall komma att nyttjas för ändamål, som nu sagts, straffes med böter från och med etthundra till och med tvåtusen kronor, och vare apparaten eller apparatdelen förbruten. Vid upprepad förbrytelse eller om omständigheterna eljest äro försvårande, må dömas till högst tiotusen kronors böter eller till fängelse i högst sex månader. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må böterna nedsättas till lägst tjugufem kronor.

2. Befinnes någon i andra fall än i 1 mom. avses innehava redskap, som uppenbarligen är av honom avsett att nyttjas för ändamål, som där sägs, straffes med böter från och med etthundra till och med ettusen kronor, och vare redskapet förbrutet. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må böterna nedsättas till trettio kronor.

Beträdes någon, som förut fällts till straff för förbrytelse, varom i detta mom. sägs, andra gången eller oftare med dylik förbrytelse, eller har någon, som beträdes med sådan förbrytelse, tidigare fällts till straff för annan förbrytelse, som avses i 44 § 2 eller 3 mom., dömes till böter från och med trehundra till och med tretusen kronor eller till fängelse i högst sex månader.

46 §.

Ansvar för undansnillning av brännvin från bränneri eller nederlag.

1. Den, som vid brännvinstillverkning från beskattning undansnillar något av det brännvin, som tillverkas, begagnar tillverkningsredskap, ledningsrör eller sprithållare med dold öppning eller avledning, varigenom brännvin kan lönnligen uttagas, eller olovligen bryter försegling eller öppnar eller borttager lås, som överkontrollör eller annan kontrolltjänsteman i bränneri åsatt, eller gör åverkan å den i bränneriet uppsatta kontrollapparaten, straffes med böter från och med femhundra till och med femtusen kronor eller dömes till fängelse från och med en månad till och med ett år; dock må, där försnillning skett i större omfattning eller omständigheterna eljest äro synnerligen försvårande, dömas till straffarbete från och med två månader till och med två år. Den, som efter detta lagrum dömes, skall ock utgiva den skatt, som belöper sig för det undansnillade brännvinet, samt hava förbrutit redskapen, det i bränneriet med därtill hörande förvaringsrum och nederlagsmagasin vid beslagstillfället befintliga brännvin och de kärl, i vilka det förvaras.

2. Beträdes någon, som innehar nederlag, med att olovligen bortföra brännvin från nederlaget eller bryter han kronans lås, som blivit anbragt å nederlaget, dömes till böter från och med etthundra till och med tvåtusen kronor eller fängelse från och med en till och med sex månader. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, dömes till straffarbete från och med två månader till och med ett år. I fall det olovligen bortförda brännvinet återfinnes, vare det förverkat; kan det ej tillrättaskaffas, gälde tillverkaren dess värde.

47 §.

Ansvar för underlåtenhet att anmäla brännvinstillverkning av majs m. m.

Har tillverkare utan anmälan, som i 16 § 1 mom. sägs vid brännvinstillverkning använt majs, utländsk potatis ävensom maniokarot eller andra väsentligen lika stärkelserika utländska ämnen, erlägge han för allt det brännvin, som vid bränneriet tillverkats under den tid, då tillverkning där pågick på grund av det tillståndsbevis, som gällde, när den olovliga användningen av nämnda råämnen ägde rum, en särskild avgift av åtta öre för varje liter, dock minst femhundra kronor.

48 §.

Vad som förstås med redskap.

Till redskap, som enligt 44 § 5 mom., 45 § 2 mom. eller 46 § 1 mom. är förbrutet, räknas varje i bränneri för kokning, mäskberedning, jäsning eller bränning inrättat redskap, sprithållare ävensom ångmaskin med tillbehör.

49 §.

Ansvar för undantagande av brännvin.

1. Den, som i strid mot föreskriften i 24 § undantager brännvin för egen eller annans räkning,

eller vid försändning, som avses i 24 §, undansnillar brännvin eller olovligen bryter försegling eller öppnar eller borttager lås, som kontrolltjänsteman åsatt,

straffes med böter från och med tvåhundra till och med tvåtusen kronor.

Ansvar för viss underlåtenhet vid brännvinstillverkning i jästbränn erier.

2. Den, som i sammanhang med pressjästberedning tillverkar brännvin i strid mot föreskrifterna i 19 §, straffes som i 1 mom. sägs.

Visst ansvar för tillverkare i skattefritt bränneri.

3. Bryter den, som erhållit tillstånd att tillverka brännvin vid skattefritt bränneri, mot föreskriften i 29 § 1 mom. eller har brännvin vid sådant bränneri förkommit därigenom, att han ådagalagt uppenbar vårdslöshet vid tillsynen å bränneriet, vare straffet böter från etthundra till och med ettusen kronor.

50 §.

Ansvar för överträdelse av vissa kontrollbestämmelser.

Den, som företager brännvinstillverkning i strid mot föreskrifterna i 21 och 27 §§,

eller vägrar att hålla handelsböcker eller tillhörande verifikationer tillgängliga för kontrollstyrelsen eller den, kontrollstyrelsen befullmäktigat, eller för överkontrollör,

eller vägrar kontrolltjänsteman eller den, som äger anställa undersökning för förbrytelse mot denna förordning, tillträde till rum eller byggnad, där undersökning må ske,

böte från och med femtio till och med ettusen kronor.

51 §.

Ansvar för underlåtenhet att iakttaga bestämmelserna för tillverkningen i övrigt.

Den, som underlåter att ställa sig till efterrättelse vad som enligt denna förordning åligger honom, eller de föreskrifter, som i enlighet med denna förordning eller eljest gällande bestämmelser äro meddelade, straffes, där ej särskilt ansvar är bestämt, med böter från och med tjugu till och med tvåhundra kronor.

52 §.

Delaktighet i förbrytelse.

1. Den, som uppsåtligen förleder annan till förbrytelse, varom i 44 § 2 mom. sägs, eller vid utförande av sådan förbrytelse med råd eller dåd uppsåtligen hjälper, så att gärningen därigenom sker, straffes som vore han själv gärningsman. Har någon före brottets utförande eller vid utförandet, dock i mindre mån än nyss är sagt, med råd eller dåd gärningen främjat, straffes efter ty som han prövas hava till brottet bidragit. Om någon utan att hava sådan del i brottet, som nu sagts, sedan brottet timat, med vetskap därom gått den brottslige tillhanda genom att dölja vara, som genom brottet framställts, straffes efter som brottet var till, dock mindre än om han själv varit gärningsman.

Den, till vilken här ovan avsedd vara avyttrats, vare ej förfallen till ansvar för delaktighet i gärningen enligt vad i första stycket sägs.

Ansvar för förbrytelse av husfolk och arbetare m. m.

2. Föreståndare för bränneri eller nederlag så ock den, som tillverkar eller saluhåller i 45 § 1 mom. avsedd apparat eller apparatdel, ansvarar för förbrytelse mot denna förordning, som begås av hans hustru, barn, husfolk eller i hans arbete antagen person, såsom vore förbrytelsen av honom själv begången, därest icke omständigheterna göra sannolikt, att förbrytelsen skett utan hans vetskap och vilja. Ombud för brännerieföreståndare ansvare jämte föreståndaren och lika med denne för sådan förbrytelse.

3. Är sådan förbrytelse begången, att redskap, mäsk, brännvin eller förvaringskärl enligt vad här ovan är stadgat skola dömas förbrutna, inträder denna påföljd, även om den, som begått förbrytelsen, icke är ägare av godset.

53 §.

Ansvar för gåva åt kontrolltjänsteman.

Tillverkare ävensom föreståndare för bränneri eller nederlag, som åt kontrolltjänsteman, vilken över bränneriet eller nederlaget utövar tillsyn, såsom gåva något giver eller erbjuder, böte från och med tjugu till och med tvåhundra kronor. Kontrolltjänsteman, som gåva mottager, vare lika ansvar underkastad och miste därjämte befattningen.

54 §.

Ansvar för kontrolltjänsteman vid röjande av yrkeshemlighet eller affärsförhållanden.

Den, som innehar eller innehaft befattning såsom kontrolltjänsteman, vare förbjudet att röja tillverkares yrkeshemlighet eller affärsförhållanden. Gör han detta och framgår ej av omständigheterna, att han om den hemlighet eller de affärsförhållanden erhållit kännedom å tid, då han dylik befattning ej innehaft, straffes med böter från och med femtio till och med ettusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig av berörda yrkeshemlighet eller affärsförhållanden till egen eller annans fördel, må till fängelse dömas.

Har i nu omförmälda hänseenden genom kontrolltjänstemans åtgörande skada uppkommit, vare han ock skyldig den till fullo gottgöra.

55 §.

Särskilt ansvar för kontrolltjänsteman m. fl. som beträdas med olovlig tillverkning m. m.

Skulle någon, vilken det åligger att hålla tillsyn vid bränneri eller vid nederlag eller den, vilken har till tjänsteåliggande att åtala förbrytelser mot denna förordning, själv beträdas med förbrytelse, varom i 44 § 2 mom. sägs, eller att hava främjat sådan förbrytelse eller förbrytelse, som omförmäles i 46 §, dömes till fängelse eller straffarbete från och med sex månader till och med två år.

56 §.

Böters förvandling.

Böter, som efter denna förordning ådömas, skola, om tillgång till deras fulla gäldande brister, förvandlas enligt allmän strafflag.

57 §.

Böters förvandling i visst fall.

Då tillverkningsskatt jämte böter blivit ådömd enligt denna förordning, må, där tillgång saknas till skatten eller någon del därav, böterna ej kunna med penningar gäldas, utan skall den sakfällde i stället undergå motsvarande förvandlingsstraff.

58 §.

Fördelning av böter.

1. Av böter, som ådömas enligt denna förordning, samt av värdet av bränvinsredskap och annan egendom, som anses förbrutna, tillfalle en tredjedel, dock högst femhundra kronor, åklagaren. Lika del skall, om särskild angivare eller beslagare finnes, tillfalla denne, men, om så ej är fallet, ställas i Stockholm till överståthållarämbetets, i annan stad till magistratens samt å landet till länsstyrelsens förfogande att i enlighet med föreskrifter, som Konungen utfärdar, användas till uppmuntran av polismän, som ådagalagt synnerligt nit vid beivrande av olovlig rusdrycks- eller sprithantering. Återstoden tillfaller kronan.

Andel, som nu sagts, tillkomme dock ej angivare, då angivelse skett av föräldrar mot barn, barn mot föräldrar, makar eller syskon mot varandra, annan skyldeman mot den, hos vilken han njuter kost eller underhåll, fosterbarn mot fosterföräldrar eller tjänare mot husbondefolk under den tid, de äro i tjänsten.

2. På Kungl. Maj:ts prövning må bero, huruvida i något fall åklagare eller annan för ådagalagt nit vid efterspanande och beivrande av förbrytelse mot denna förordning gjort sig förtjänt av någon belöning utöver honom möjligen tillkommande andel i ådömda böter samt redskap eller annat förbrutet gods.

VIII Kap.

Föreskrifter i avseende å förordningens verkställighet.

59 §.

Skyldighet och rättighet att anställa åtal.

1. Lands- och stadsfiskaler, kronobetjänte samt de personer, vilka särskilt förordnas att vaka över denna förordnings efterlevnad, åligger att åtala förbrytelser emot densamma. Åtal skall anhängiggöras vid allmän domstol.

2. I övrigt äger envar rättighet att för sådana förbrytelser anställa åtal, dock ej föräldrar och barn eller makar eller syskon mot varandra, ej heller annan skyldeman mot den, hos vilken han njuter kost eller underhåll, ej fosterbarn mot fosterföräldrar och ej heller tjänare mot husbondefolk, under den tid, de äro i tjänsten.

3. Då åtal anställes av annan person än den, som är nämnd i 1 mom., give han sin talan allmän åklagare till känna så tidigt, att denne må kunna övervara målets utförande.

60 §.

Allmän åklagares undersökningsrätt.

1. De i 59 § 1 mom. omförmälda åklagare äga att anställa undersökning om förbrytelse mot denna förordning ävensom att verkställa beslag.

2. Undersökningen må anställas i bränneri, så ock i annat rum eller byggnad, som kan begagnas för brännvinstillverkning eller förvaring av brännvin.

61 §.

Huruledes beslag skall ske.

Beslag skall, där så ske kan, göras i två vittnens närvaro. Innehavare av vad i beslag tages eller, i hans frånvaro, hans ombud på stället eller någon av hans husfolk skall tillsägas om beslaget.

62 §.

Förfarande i visst fall vid beslag.

Sker beslag å bränneri under den tid, då tillverkningsrätt där gäller, må ej panna utbrytas eller någon del av tillverkningsredskapen borttagas eller tillverkningens fortsättande hindras, innan första domstol i målet dömt redskapen förbrutna, där ej vid tillverkningen begagnats redskap, ledningsrör eller sprithållare med dold öppning eller avledning, varigenom brännvin kunnat lönnligen uttagas, eller åverkan skett å kontrollapparaten.

63 §.

Redskap, som tages i beslag, skall, till förekommande av dess utbyte mot annan, av beslagaren utmärkas med särskild stämpel, där ej redskapet vid beslaget fråntages ägaren, i vilket fall det skall sättas i allmänt förvar. *Märkning av beslagtaget redskap.*

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1924, vid vilken tid förordningen den 11 oktober 1907 (nr 86 sid. 1) angående tillverkning av brännvin samt förordningen den 11 juni 1920 (nr 277) angående försäljning av odenaturerad sprit, framställd ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning upphöra att vara gällande; dock att åtgärder, som före den 1 oktober 1924 erfordras för ordnande av brännvinstillverkning enligt denna förordning, skola vidtagas enligt bestämmelserna i densamma. *Ikraftträdande.*

Förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § och 74 § 2 mom. i förordningen den 14 juni 1917 (nr 340) angående försäljning av rusdrycker.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

I denna förordning förstås

med spritdrycker: sprit och absolut alkohol samt varje alkoholhaltig dryck, som icke är att hänföra till vin eller maltdrycker och som håller mer än två och en fjärdedels volymprocent alkohol;

med vin: varje genom alkoholisk jäsning framställd dryck, som håller minst två och en fjärdedels volymprocent alkohol och som är tillverkad av saft, pressad av druvor, bär, frukt eller andra växtdelar, dock ej dryck, som, då den framställts av druvsaft, håller mer än tjugutvå volymprocent och, då den framställts av saft av bär, frukt eller andra växtdelar, håller mer än femton volymprocent alkohol; och

med öl: alla maltdrycker, som enligt förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker äro att hänföra till tredje klassen.

Spritdrycker, vin och öl kallas med en gemensam benämning rusdrycker.

74 §.

2. Har den, som beträdes med olovlig försäljning av rusdrycker, förut fällts till straff för förbrytelse, som avses i 44 § 2 mom. eller 45 § 2 mom. i förordningen den — — — angående tillverkning av brännvin eller i 22 § 1 mom. eller 23 § 1 mom. i förordningen den 1 juli 1918 angående handel med skattefri sprit eller i 11 § 1 mom. första stycket eller 2 mom. första stycket i förordningen den 1 juli 1918 angående vissa alkoholhaltiga preparat, straffes såsom för upprepad olovlig rusdrycksförsäljning.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1924.

Förslag till förordning om ändrad lydelse av 22 och 23 §§ i förordningen den 1 juli 1918 (nr 508) angående handel med skattefri sprit.

Härigenom förordnas som följer.

22 §.

1 mom. Vidtager någon obehörigen med denaturerad sprit åtgärd, varigenom denatureringsmedlet avskiljes eller denatureringen försvagas, straffes såsom för olovlig tillverkning av brännvin enligt 44 § 2 mom. i förordningen den — — — angående tillverkning av brännvin.

2 mom. Har den, som beträdes med förbrytelse, varom i 1 mom. sägs, tidigare fällts till straff för förbrytelse, som avses i 44 § 2 mom. eller 45 § 2 mom. av förordningen den — — — angående tillverkning av brännvin eller i 74 § 1 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker eller i 23 § 1 mom. i denna förordning eller 11 § 1 mom. första stycket eller 2 mom. första stycket i förordningen den 1 juli 1918 angående vissa alkoholhaltiga preparat, straffes såsom i 44 § 2 mom. andra och tredje styckena av förordningen den — — — angående tillverkning av brännvin är stadgat.

23 §.

1 mom. Avyttrar någon sprit, varmed honom veterligen vidtagits åtgärd, som i 22 § 1 mom. sägs, eller avyttrar någon, utan att sådan åtgärd därmed vidtagits, i andra fall, än här ovan sagts, skattefri sprit till förtäring eller under omständigheter, som bort giva säljaren skälig anledning antaga, att spriten är avsedd att användas som dryck, straffes såsom för olovlig försäljning av rusdrycker enligt 74 § 1 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker.

2 mom. Har den, som beträdes med förbrytelse, varom i 1 mom. sägs, tidigare fällts till straff för förbrytelse, som avses i 44 § 2 mom. eller 45 § 2 mom. i förordningen den — — — angående tillverkning av brännvin eller i 74 § 1 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker eller i 22 § 1 mom. av denna förordning eller i 11 § 1 mom. första stycket eller 2 mom. första stycket i förordningen den 1 juli 1918 angående vissa alkoholhaltiga preparat, straffes såsom i 74 § 1 mom. andra och tredje styckena av förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker är stadgat.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1924.

Förslag till förordning om ändrad lydelse av 11 § i förordningen den 1 juli 1918 (nr 564) angående vissa alkoholhaltiga preparat.

Härigenom förordnas som följer:

11 §.

1 mom. Vidtager någon obehörigen med alkoholhaltigt preparat åtgärd, varigenom denatureringsmedel avskiljes eller denaturering försvagas, straffes såsom för olovlig tillverkning av brännvin enligt 44 § 2 mom. i förordningen den — — — angående tillverkning av brännvin.

Har den, som beträdes med förbrytelse, varom i första stycket sägs, tidigare fällts till straff för förbrytelse, som avses i 44 § 2 mom. eller 45 § 2 mom. i förordningen den — — — angående tillverkning av brännvin eller i 74 § 1 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker eller i 22 § 1 mom. eller 23 § 1 mom. i förordningen den 1 juli 1918 angående handel med skattefri sprit eller i 2 mom. första stycket av denna paragraf, straffes såsom i 44 § 2 mom. andra och tredje styckena av förordningen den — — — angående tillverkning av brännvin finnes stadgat.

2 mom. Avyttrar någon alkoholhaltigt preparat, varmed honom veterligen vidtagits åtgärd, som i 1 mom. sägs, eller avyttrar någon, utan att sådan åtgärd vidtagits, alkoholhaltigt preparat till förtäring eller i övrigt under omständigheter, som bort giva säljaren skälig anledning antaga, att varan är avsedd att användas som dryck, straffes såsom för olovlig försäljning av rusdrycker enligt 74 § 1 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker.

Har den, som beträdes med förbrytelse, varom i första stycket sägs, tidigare fällts till straff för förbrytelse, som avses i 44 § 2 mom. eller 45 § 2 mom. i förordningen den — — — angående tillverkning av brännvin eller i 74 § 1 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker eller i 22 § 1 mom. eller 23 § 1 mom. i förordningen den 1 juli 1918 angående handel med skattefri sprit eller i 1 mom. första stycket av denna paragraf, straffes såsom i 74 § 1 mom. andra och tredje styckena av förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker finnes stadgat.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1924.

Motiv.

Inledning.

Den under kristiden inställda tillverkningen av brännvin i förening med svårigheterna att importera brännvin åstadkom brist på denna vara. Under senare hälften av år 1918 voro i det närmaste alla lager tömda. Den starkt ökade efterfrågan å brännvin särskilt för tekniska ändamål hade emellertid uppmuntrat till en betydande utveckling av sulfitspritindustrien. Vid ingången av år 1917 funnos endast fyra sulfitspritfabriker, men under åren 1918 och 1919 igångsattes ej mindre än 13 nya fabriker. Den sammanlagda tillverkningskapaciteten hos dessa fabriker var nära 16,000,000 liter à 95 %.

Den vid ingången av år 1919 förefintliga bristen å brännvin för förtäringsändamål föranledde undersökningar, huruvida icke renad sulfitsprit i beskattad form skulle kunna användas inom vissa av de områden, som dittills varit förbehållna brännvin, framställt vid lantbruks- och pressjästbrännerierna. En av de medverkande orsakerna till intresset för en utvidgning av sulfitspritens användningsområde var, att ungefär samtidigt efterfrågan på sulfitsprit för tekniska ändamål högst betydligt minskats genom den ånyo igångsatta importen av brännoljor. Genom en proposition, nr 365, till 1919 års riksdag framlade Kungl. Maj:t, i anledning av en framställning från kontrollstyrelsen, förslag till förordning angående försäljning för vissa ändamål av odenaturerad sprit, framställd ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning. Enligt sagda förordning skulle under de villkor och till den myckenhet, som Konungen bestämde, partihandlare med skattefri sprit få för vetenskapliga, medicinska, farmaceutiska, tekniska, industriella eller likartade ändamål försälja ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning framställd sprit, som ej denaturerats; tillverkningsskatt skulle påföras partihandlaren för brännvin, som i enlighet härmed försåldes.

Samtidigt med att nyssnämnda proposition avgavs, hade kontrollstyrelsen i en framställning till Kungl. Maj:t hemställt, att partihandlare med skattefri sprit skulle berättigas att utan begränsning av de ändamål, för vilken spriten vore avsedd, försälja sulfitsprit till den, som till avsalu bedreve rening av brännvin. Kontrollstyrelsens förslag upptogs i en i första kammaren väckt motion, och bevillningsutskottet förordade i avgivet utlåtande (nr 34 vid 1919 års riksdag) dels antagande av ett förslag till förordning angående försäljning för vissa ändamål av odenaturerad sprit, framställd ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning, gällande för tiden till och med den 30 juni 1920 — vilket förslag överensstämde med kontrollstyrelsens och motionärens hemställan — dels en skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t måtte, efter verkställd utredning av de med sulfitspritens användande till förtäringsändamål sammanhängande spörsmål, låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till sådana ändrade bestämmelser angående tillverkning av brännvin, som av utredningen kunde föranledas. Den av bevillningsutskottet gjorda hemställan bifölls och skrivelse (nr 175) avläts enligt utskottets förslag.

Den av riksdagen begärda utredningen uppdrogs åt inom finansdepartementet särskilt tillkallade sakkunniga, som den 6 februari 1920 avgåvo »preliminärt författningsförslag och betänkande», utgörande dels principbetänkande i ämnet, dels förslag till förordning angående provisorisk reglering intill den 1 oktober 1921 av tillverkningen av brännvin vid andra bränderier än sådana, som tillverkade brännvin i sammanhang med pressjästberedning. Genom proposition, nr 340, framlade Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas hemställan förslag i ämnet till 1920 års riksdag. Riksdagen godkände emellertid icke propositionen, i vad den avsåg regleringen av brännvinstillverkningen vid olika slags bränderier, utan antog allenast det förslag till förordning, som avsåg att bestämma formerna för användande av sulfitsprit till förtäring. Denna förordning skulle enligt riksdagens beslut gälla till och med den 30 september 1925.

Det läge, vari den av 1919 års riksdag begärda utredningen sålunda kommit — utredningen hade ju endast till en del blivit av de sakkunniga utförd — föranledde chefen för finansdepartementet att underställa frågan om fortsatt utredning Kungl. Maj:ts prövning. Enligt vad offentliggjort utdrag ur protokollet över finansärenden den 15 oktober 1920 utvisar, anförde chefen för finansdepartementet, efter att hava erinrat om den av de sakkunniga verkställda utredningen och 1920 års riksdags beslut i ämnet, följande:

»Resultatet av denna frågas behandling vid 1920 års riksdag blev sålunda, att den reglering av sprittillverkningen, som de sakkunniga och Kungl. Maj:t föreslagit, icke kan komma till stånd. Riksdagens beslut torde få anses innebära, att mellan brännvin, framställt av renad sulfitsprit, och brännvin, framställt av potatis, skall under de närmaste fem åren råda fri konkurrens.

Under sådana förhållanden torde de sakkunnigas arbete i vad det avser reglering av brännvinstillverkningen få anses vara avslutat.»

Chefen för finansdepartementet framhöll därefter, att de ändringar av brännvinstillverkningsförordningen, som 1920 års riksdag godtagit, endast avsågo att möjliggöra beskattning av sulfitsprit. Däremot hade den redan i direktivet till sulfitspritsakkunnigas utredning berörda frågan om lämpligaste formerna för brännvinsbeskattning över huvud taget, ännu icke blivit föremål för utredning. Chefen för finansdepartementet fortsatte därefter:

»Tanken, att brännvinsförsäljningsavgiften skall upptagas vid reningsverken, förutsätter, att reningsverksamheten är centralt organiserad. Genom den ställning, aktiebolaget Vin- och spritcentralen intager i förhållande till statsverket enligt kungl. brevet den 5 mars 1920 till kontrollstyrelsen, torde sådana förutsättningar få anses föreligga, att, därest det ur andra synpunkter befinnes lämpligt, upptagandet av brännvinstillverkningsskatten bör kunna äga rum vid reningsverket. För närvarande äger nämligen detta redan i viss utsträckning rum, i det att tillverkningsavgiften för sulfitsprit, som renas för förbrukningsändamål inom landet, upptages vid reningsverken. Utredningen bör avse att undersöka, huruvida icke vissa fördelar skulle kunna uppstå genom en dylik skatteomläggning och särskilt huruvida icke kontrollväsendet skulle kunna förenklas. Därest nämligen skatten upptages först i samband med brännvinets rening, synes kontrollen kunna inskränkas till, att det effektivt övervakas, och icke något av det tillverkade brännvinet disponeras av bränneriet och att allt brännvin översändes till reningsverken. I samband härmed synas de nu gällande bestämmelserna om bränderinederlag och allmänna brännvinsnederlag böra underkastas de av en eventuell skatteomläggning påkallade förändringarna.

Därjämte torde böra utredas, huruvida icke en omläggning av det nuvarande kontrollörsväsendet bör kunna genomföras. Erinras må, att redan tidigare tankar varit å bane att låta den centrala kontrollmyndigheten i stället för länsstyrelserna utse brännerikontrollörer. I fråga om sockertillverkningskontrollörerna har en dylik förändring redan genomförts i enlighet med 1919 års riksdags beslut. Det synes nämligen vara naturligt, att den myndighet, som ansvarar för kontrollens behöriga effektivitet, också får utse de personer, som å de ställen där tillverkningen utövas, övervaka densamma.

Men utom nu ifrågasatta förändringar kunna även ytterligare ändringar i brännvinstillverkningsförordningen av omständigheterna vara påkallade. Sålunda torde tagas under övervägande, huruvida icke, till förhindrande av olaga brännvinstillverkning, begreppet brännvinstillverkning bör närmare bestämmas.

Jämväl torde böra undersökas, huruvida föreskrifterna om bestämda bränningsterminer samt om övertillverkning numera kunna anses motiverade.

Genom beslut vid 1920 års riksdag hava i anledning av proposition skärpningar i ansvarsbestämmelserna genomförts, syftande att, i större utsträckning än vad hittills varit möjligt, förekomma lönnbränning. På grund av de ytterligare erfarenheter, som vunnits, torde ansvarsbestämmelserna böra ytterligare granskas och överses. Vidare må framhållas, att frågan om efterspanande och uppdagande av förbrytelser mot brännvinstillverkningsförordningen torde kräva särskild utredning. En viss ledning för denna utredning torde kunna erhållas genom de erfarenheter, som vinnas under användningen av det anslag å 100,000 kronor, vilket riksdagen anvisat till bekämpande av lönnbränningen.»

På grund av vad sålunda anförts hemställde chefen för finansdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte anbefalla kontrollstyrelsen att med biträde av fyra sakkunniga personer, som chefen för finansdepartementet, efter förslag från kontrollstyrelsen, ägde tillkalla, verkställa utredning och avgiva förslag angående revision av brännvinstillverkningsförordningen.

I. Frågan om sättet för uppbärandet av tillverkningsskatten och om förenklingar i kontrollen.

Gällande bestämmelser i ämnet.

Enligt gällande bestämmelser upptages i allmänhet brännvinstillverkningsskatten vid brännerierna; dock gäller jämlikt förordningen den 11 juni 1920 (nr 277) angående försäljning av odenaturerad sprit, framställd ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning, att partihandlare med skattefri sprit skall erlägga tillverkningsskatten för det brännvin, som han enligt sagda förordning försäljer till den, som till avsalu bedriver rening av brännvin. Tillvägagångssättet vid skattens upptagande vid brännerierna är i huvudsak följande.

Inbetalning av skatt verkställes till länsstyrelserna, dock varje gång för minst 1,500 liter (12 § 2 mom. tillverkningsförordningen). Mot uppvisande av kvittens å inbetald skatt äger tillverkaren utbekomma en motsvarande kvantitet vid bränneriet tillverkat brännvin. Brännvinet i fråga kan tagas antingen direkt från bränneriet (sprithållarrummet, som står under kronans lås) eller från nederlagsmagasinet, dit allt vid bränneriet tillverkat brännvin, för vilket tillverkningsskatt debiterats men icke erlagts, efter hand överföres från sprithållarrummet. Tillverkaren äger emellertid att av det å nederlagsmagasinet liggande brännvinet uttaga högst 15 %, utan att tillverknings-

skatten därför erlägges; minst 85 % av brännvinet skall ligga såsom säkerhet på brännvinsnederlaget för skatten (14 § förordningen). Över inbetald skatt föres av kontrollören vid bränneriet en avräkningslängd (17 § ordningsstadgan). Tillverkare är skyldig att betala skatt för allt det brännvin, som enligt kontrollapparatens utslag blivit vid bränneriet tillverkat, eller, där kontrollapparat kommit i olag, för det brännvin, som kontrollören för hand uppmätt (24 och 26 §§ i förordningen).

I stället för att inbetala skatten till länsstyrelsen och sålunda erhålla fri disposition över det tillverkade brännvinet, kan tillverkare disponera över brännvinet genom att tillställa kontrollören »bevis om påföring av skatt vid allmänt nederlag» (22 § 1 mom. och 24 § 2 mom. ordningsstadgan). För att erhålla en klar bild av hithörande förhållanden i avseende å skattens erläggande är det erforderligt att redan i detta sammanhang lämna en skildring av nederlagsinstitutionens innebörd.

Bestämmelserna om allmänna nederlag och påföringsbevis.

I brännvinstillverkningsförordningen finnas icke några särskilda stadganden om allmänna brännvinsnederlag; i 18 § av förordningen föreskrives endast, att det skall i varje fall bero på Kungl. Maj:ts särskilda prövning, om och under vilka kontroller samt mot vilken nederlagsavgift nederlag av inhemskt brännvin utan samband med brännvinstillverkning må medgivas. I brännvinstillverkningsförordningen saknas alla stadganden, att »påföringsbevis» vid allmänt nederlag må kunna anses som betalning för tillverkningsskatt. Särskilt utförliga bestämmelser härom finnas i Kungl. Maj:ts stadga för allmänna brännvinsnederlag den 3 april 1908 (nr 25 sid. 1). Ansökan om rättighet till allmänt brännvinsnederlag skall göras hos Konungen. Magasin för allmänt nederlag skall vara inrättat som nederlagsmagasin vid bränneri och skall vara under kronans lås. För innehavande av allmänt nederlag betalas särskild avgift (en krona för varje tusental liter brännvin, dock minst 1,000 kronor). Tillsyn vid allmänt nederlag utövas av särskild av länsstyrelse tillsatt tillsyningsman, som lyder under vederbörande överkontrollör. Tillsyningsman skall övervaka inläggning och uttagning av brännvin, föra journaler och handhava nycklarna. Då inläggning äger rum, göres skriftlig anmälan till tillsyningsmannen, med försäkran på tro och heder, att det till inläggning avsedda brännvinet är av svensk tillverkning. Inläggning och uttagning skall ske i poster om minst 1,500 liter varje gång. Enär skatt för allt inom landet tillverkat brännvin har erlagts, då brännvinet ställes till tillverkarens disposition vid bränneriet, resp. då partihandlare med skattefri sprit försäljer sulfitsprit, är tillverkningsskatten för allt brännvin, som inlägges på allmänt nederlag, betald. Syftet med inläggningen å allmänt nederlag är, att innehavaren av det allmänna nederlaget skall få tillverkningsskatten sig påförd för det inlagda brännvinet; brännvinet ligger så att säga som pant hos kronan för skattens gäldande. Bestämmelserna om förfaringssättet vid påföringen av skatt finnas i 13 § nederlagsstadgan. Där föreskrives, att innehavare av allmänt nederlag äger att efter begäran hos tillsyningsmannen få tillverkningsskatt sig påförd för större eller mindre del av den myckenhet brännvin, som finnes å nederlaget liggande, samt därutöver för högst $^{3}/_{17}$ av samma myckenhet. Efter skedd påföring meddelar tillsyningsmannen bevis, som utfärdas i huvudskrift och avskrift; den förra överlämnas till nederlagsinnehavaren, den senare insändes till länsstyrelsen i det län, där nederlaget är beläget. För att originalbeviset skall bliva gällande, skall det förses med påteckning dels av länsstyrelsen i det län, där det är utfärdat, dels av länsstyrelsen i det län, där det är avsett att användas för avföring av

skatt. Sedan originalbeviset sålunda påtecknats, skall länsstyrelse i det län, där beviset är utfärdat, översända avskriften till länsstyrelsen i det län, där beviset skall användas. Bevis, som vederbörligen påtecknats, berättigar för den myckenhet brännvin, varå det lyder, till avföring av tillverkningsskatt vid bränneri ävensom vid brännvinsnederlag eller allmänt nederlag, såvida nederlag är skattepliktigt för minst den myckenhet brännvin, varå beviset lyder; kontrollör eller tillsyningsman skall, då påföringsbeviset avlämnas, i avräkningslängden avföra det skattebelopp och den myckenhet brännvin, beviset angiver. Där påföringsbeviset icke blivit tillfullo använt för avföring av skatt, skall det påförda överskjutande skattebeloppet enligt vissa närmare angivna regler avföras ur avräkningslängden vid nederlaget. Av det brännvin, för vilket nederlagsinnehavaren är skyldig att betala skatt, skall minst 85 % vara liggande å nederlaget såsom kronans säkerhet. Över det brännvin, som därutöver finnes på nederlaget, äger nederlagsinnehavaren fritt förfoga, dock med skyldighet att före den 1 januari varje år hava betalt skatt för det, som då är uttaget; innan sistnämnda skatt blivit betald, får ingen ytterligare uttagning av brännvin eller påföring av tillverkningsskatt äga rum.

Nederlagsinstitutionens verkan i avseende å tidpunkten för skattens slutliga erläggande.

Den första stadgan angående allmänna brännvinsnederlag utfärdades den 16 november 1883. Avsikten med nederlagsinstitutionen var att bereda lättnad för rening och export av obeskattat brännvin. Så som nederlagsinstitutet för närvarande utvecklats och användes, kan det sägas, att brännvinstillverkningsskatten erlägges till staten i själva verket först vid den tidpunkt, då reningsverket — numera finnas med ett undantag allmänna brännvinsnederlag endast vid reningsverk — utsläpper brännvinet för konsumtion. Visserligen debiteras skatten för brännvinet vid dess tillverkning och erlägges av tillverkaren, när det uttages för försäljning till reningsverket. Men så långt det är möjligt betalas skatten medelst avlämnande av påföringsbevis å brännvin vid allmänt brännvinsnederlag. När brännvinet föres till reningsverket, är den vid bränneriet debiterade skatten avförd och vid framkomsten renas brännvinet, där det icke omedelbart inlägges å det allmänna nederlaget; sedan reningen verkställts, inlägges det å det vid reningsverket befintliga allmänna nederlaget för lagring under den tid, som anses erforderlig (1 à 2 år). För ifrågavarande renade brännvin påföres skatt, som av nederlagsinnehavaren betalas först, då brännvinet uttages för konsumtion. Det nu angivna förfaringssättet för tillverkningsskattens uttagande kan ju måhända anses något invecklat, men i själva verket garanterar det staten att erhålla tillverkningsskatten efter den för staten fördelaktigaste beräkningsgrunden, nämligen kontrollapparatens utslag omedelbart efter det brännvinet tillverkats. Skulle skatten uttagas efter uppmätning vid någon senare tidpunkt, skulle, enär brännvinet minskas genom reningen (åtminstone c:a 5 %) och avdunstar under lagringen, skatteintäkten bliva mindre. Med nu gällande förfaringssätt beräknas skatten efter den för staten fördelaktigaste grunden, men skatten kommer i stor utsträckning icke staten till godo, förr än då brännvinet tappas och försäljes av reningsverket.

Tillverkningsskattens upptagande vid reningsverken avstyrkes.

Spörsmålet om tillverkningsskattens upptagande i samband med att brännvinet försäljes från reningsverken är icke ny. Enligt vad kontrollstyrelsen har sig bekant, var frågan om en monopolisering av reningsverksamheten och i samband därmed tillverkningsskattens uttagande föremål för behandling inom den s. k. rusdrycksmedelskommittén, som i slutet av 1911 avgav sitt betänkande. Jämväl inom nykterhetskommittén har frågan varit föremål för behandling. Ett av syftemålen med monopoliseringen torde hava varit

att vinna en förenkling i beskattningen. Vid den tidpunkt, då sagda förslag voro å bane, uttogos å en del av det brännvin, som försåldes till konsumtion genom brännvinsförsäljningsbolagen, jämförelsevis höga avgifter i form av vinstmedel till det allmänna, under det att å den del, som försåldes av spirituosahandlarna, motsvarande avgifter icke inflöto till det allmänna. Genom en sammanslagning av tillverkningsskatten och försäljningsavgifterna skulle man ernå en likformig beskattning och samtidigt förhindra de enskilda handlandena att jämsides med staten beskatta den konsumerande allmänheten. Sedan numera alla enskilda intressen i detaljförsäljningen av spritdrycker blivit eliminerade genom 1917 års rusdrycksförsäljningsförordning, kan icke längre samma skäl föreligga som tidigare att uttaga brännvinstillverkningsskatten vid reningsverken för att förena dem med övriga å rusdryckshandeln vilande skatter och avgifter. I varje fall synes det uppdrag, som lämnats kontrollstyrelsen, icke innefatta utredning av en så vittomfattande åtgärd som att förena brännvinstillverkningsskatten, bolagens vinstmedel, omsättnings- och utskänkningsskatten samt möjligen också tullarna å spritdrycker till en enda avgift, som skulle uttagas antingen av reningsverken eller möjligen av detaljhandelsbolagen. Teoretiskt synes visserligen en dylik sammanslagning av de olika skatterna och avgifterna vara riktigast, men det kan starkt ifrågasättas, huruvida under förhandenvarande förhållanden en dylik genomgripande förändring låter sig genomföra.

Då chefen för finansdepartementet erhöll bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga inom finansdepartementet för att verkställa utredning av de med sulfitspritens användande till förtäringsändamål sammanhängande spörsmål m. m., anförde departementschefen till statsrådsprotokollet den 6 juni 1919, att frågan om den lämpligaste formen för brännvinets beskattning borde av de sakkunniga upptagas till skärskådande. Lämpligheten av hittillsvarande tillvägagångssätt för skattens uttagande kunde emellertid sättas ifråga, därest sulfitsprit i såväl beskattad som obeskattad form skulle få försäljas. Såväl med hänsyn härtill som ock ur andra synpunkter borde det tagas i övervägande, huruvida icke brännvinstillverkningsavgiften kunde upptagas vid reningsverken, genom vilka allt brännvin för förtäringsändamål passerade. Detta förutsatte emellertid en centraliserad organisation av reningsverksamheten, en organisation, som, med hänsyn till att aktiebolaget Vin- och spritcentralen övertagit samtliga reningsverk i hela riket, jämförelsevis lätt kunde åvägabringas i för statsintresset betryggande former.

Det skäl, som av dåvarande chefen för finansdepartementet särskilt anfördes för tillverkningsskattens upptagande vid reningsverken, gällde endast under förutsättning, att sulfitspriten av tillverkarna skulle få försäljas i både beskattad och obeskattad form. Sagda förutsättning föreligger emellertid icke, enär enligt gällande, visserligen temporära, lagstiftning sulfitsprittillverkare försäljer sulfitspriten endast i obeskattad form; i den mån sulfitspriten beskattas, upptages såsom förut omnämnts tillverkningsskatten, då partihandlare med skattefri sprit försäljer sådan sprit till reningsverken.

I det uppdrag, som lämnats kontrollstyrelsen, har angivits, att vid utredningen borde undersökas, huruvida icke vissa fördelar skulle kunna uppstå genom förläggandet av brännvinstillverkningsskattens upptagande till reningsverken och särskilt huruvida icke kontrollväsendet skulle kunna förenklas.

Kontrollstyrelsen har redan här ovan berört frågan om den obestridliga teoretiska fördel, som skulle vinnas, därest samtliga skatter och avgifter

kunde sammanslås till en enda skatt. Det torde också vara den viktigaste fördel, som vunnes, enär man därigenom mera noggrant skulle kunna avpassa skattebelastningen å spritdrycksförsäljningen. Däremot synes det kontrollstyrelsen kunna ifrågasättas, huruvida någon fördel med hänsyn till statens ekonomiska intressen skulle vinnas, om åtgärden, som vidtoges, *allenast* avsåge överflyttandet av brännvinstillverkningsskatten till reningsverken. I dylikt fall skulle nämligen en förhöjning av tillverkningsskatten vara erforderlig för att kompensera den minskade skatteintäkten, enär skatten komme att utgå å en på grund av reningsförluster m. m. mindre mängd brännvin.

En skatteomläggning i syfte att tillverkningsskatten upptoges vid reningsverken och kontrollen väsentligen inriktades på försäljningen från reningsverken, synes, enär reningsverken äro betydligt färre än brännerierna, giva anledning till den förmodan, att kontrollkostnaderna skulle minskas, allt givetvis under förutsättning att kontrollen vid brännerierna helt och hållet kunde avskaffas eller åtminstone väsentligt förenklas. Men enligt kontrollstyrelsens mening låter sig icke någon nämnvärd förenkling genomföras i kontrollen vid brännerierna på grund av de särskilda förhållanden, som äro förknippade med brännvinstillverkningen och brännvinsförsäljningen.

Chefen för finansdepartementet har till statsrådsprotokollet den 15 oktober 1920 (se ovan sid. 29) anförts, att, därest skatten upptoges först i samband med brännvinets rening, kontrollen syntes kunna inskränkas till att effektivt övervaka att icke något av det tillverkade brännvinet disponerades av brännerіet och att allt brännvin översändes till reningsverket. Huru än skatten upptages, är det enligt kontrollstyrelsens mening av utomordentlig vikt, att den av chefen för finansdepartementet angivna övervakningen effektivt utövas. Om nämligen brännvin skulle disponeras av tillverkaren för egen eller andras förbrukning, kunde brännvin komma att förbrukas dels vid sidan av gällande försäljningsbestämmelser, dels utan att några skatter (tillverkningsskatt, försäljningsavgifter och omsättningsskatt) uttagits å detsamma. Övervakningen av brännerierna har sålunda betydelse såväl med hänsyn till gällande försäljningslagstiftning som ock ur fiskaliska synpunkter. Men för att en sådan övervakning skall kunna ske, erfordras kontrollanordningar av huvudsakligen samma beskaffenhet som de nuvarande. Det kräves sålunda både en uppmätning av det tillverkade brännvinet, så att det ojävaktigt kan konstateras, hur mycket som tillverkas, och ett förvarande av det tillverkade brännvinet under kronans lås, varvid brännvinet bör utlämnas endast i den mån försändning äger rum till reningsverk. En förenkling av kontrollen synes därför kontrollstyrelsen icke vara möjlig, utan att viktiga allmänna intressen sättas på spel.

Kostnaderna för kontrollen vid andra brännerier än sulfitbrännerier — kontrollkostnaderna vid sistnämnda brännerier bestridas av tillverkarna själva — uppgingo år 1921 till c:a 153,600 kronor i arvoden till kontrollörer samt c:a 123,400 kronor i dyrtidstillägg å dessa arvoden. Därtill komma kostnaderna för överkontrollörerna, men då dessa äro gemensamma för brännvins- och maltdryckskontrollen, kunna kostnaderna för brännvinskontrollens del icke exakt beräknas. Antages emellertid ⅓ av kostnaden belöpa på brännvinskontrollen, skulle 50,000 kronor i arvoden till överkontrollörer och 22,000 kronor i dyrtidstillägg härå läggas till kostnaderna för kontrollörerna för att erhålla totalkostnaden för brännvinskontrollen nämligen 349,000 kronor (203,600 kronor i arvoden och 145,400 kronor i dyrtidstillägg). Även om

dennna kostnad förefaller att vara rätt så betydande, torde den icke kunna nedbringas, utan att samtidigt den effektiva kontrollen i viss grad finge uppgivas.

Kontrollstyrelsen tillåter sig i detta sammanhang bringa till erinran, att Kungl. Maj:t till 1907 års rikdag framlade ett detaljerat förslag till förenkling av kontrollen vid brännerierna, vilken huvudsakligen karaktäriserades därav, att kontrollörens personliga deltagande i kontrollen skulle inskränkas, bland annat i det hänseende, att kontrollören i regel endast två gånger i veckan skulle besöka varje bränneri. Riksdagen beslöt emellertid, att den lokala kontrollen skulle i huvudsak bibehållas oförändrad, Som stöd härför framhölls, att det gällande kontrollsystemet gåve en kontroll, angående vars ändamålsenlighet och effektivitet alla voro ense, och att det därför icke vore tillrådligt att beträda experimentens väg med risk att misslyckas. Den besparing, som ställts i utsikt, kunde med hänsyn till den stora skatteintäkt, som genom de ifrågavarande tillverkningsavgifterna tillfördes statskassan, icke anses uppväga den risk för minskning i kontrollens effektivitet, som Kungl. Maj:ts förslag syntes innebära.

Enligt kontrollstyrelsens mening är sakläget väsentligen detsamma nu som år 1907. Staten har stora intressen ur olika synpunkter att bevaka, att intet brännvin kommer ut vid sidan av reningsverkens försäljning. Med hänsyn härtill synes en minskning av kontrollkostnaderna för brännerierna genom ett eftergivande av den nuvarande kontrollens effektivitet icke tillrådlig. Men kan kontrollen vid brännerierna icke minskas, skulle en omläggning av skattens upptagande medföra ökade kostnader, enär en särskild kontroll måste införas vid reningsverken. En skatteomläggning skulle sålunda öka kontrollkostnaderna, och på grund härav finner sig kontrollstyrelsen jämväl ur ekonomiska synpunkter böra avstyrka den ifrågasatta omläggningen.

II. Frågan om förbud mot användning av vissa råämnen.

Sulfitspritsakkunnigas förslag.

I det förslag till förordning angående provisorisk reglering av tillverkning av brännvin m. m., som framlades av sulfitspritsakkunniga genom betänkandet den 6 februari 1920, ifrågasattes, att vid andra brännerier än sådana, som tillverkade brännvin i sammanhang med pressjästberedning, brännvin finge framställas allenast av potatis och den för brännvinstillverkning av sådan vara oundgängligen erforderliga myckenheten grönmalt ävensom ur avfallslut från sulfitcellulosatillverkning. I enlighet härmed skulle sålunda betor och melass icke få användas såsom inmäskningsämnen vid andra brännerier än pressjästbrännerier.

Till en början må erinras, att bränning av betor och melass varit förbjuden under tiden 1 oktober 1916—1 oktober 1920 samt att bränning av sagda råämnen numera återupptagits. Bränning av betor äger rum vid tre brännerier, nämligen Gårdstånga-Nygård, Vällinge och Dalby brännerier, och bränning av melass likaledes vid tre brännerier, nämligen Hälsingborgs, Klagshamns och Arlövs brännerier. Samtliga melass- och betbrännerier äro belägna i Malmöhus län.

Till stöd för förslaget att förbjuda användning av betor och melass såsom råämnen vid brännvinstillverkning erinrade sulfitspritkommitterade (betänkandet sid. 77) till en början, att Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott i ett år 1912 avgivet yttrande gjort gällande, att annan av-

sättning av de för bränneriändamål odlade betorna icke vore möjlig. Sagda förvaltningsutskott har emellertid i sitt till kommitterade ingivna yttrande i viss mån frångått nyss refererade uppfattning, i det att utskottet ansett, att avsättning jämväl för de till bränneriändamål odlade betorna dåmera kunde erhållas vid sockerfabrikerna. Utskottet erinrade allenast om att vid leverans till sockerfabriker odling och transport komme att »kräva betydligt mera arbete än vid bränning å eget bränneri eller leverans till i närheten beläget bränneri». Sulfitspritkommitterade framhöllo för sin del att, enär det vid det dåvarande och väl även för någon tid framåt sockerbetsodlingen icke syntes komma att täcka det inhemska behovet av socker, medgivande av betornas användning vid brännvinsbränning, åtminstone vid det dåvarande, icke vore motiverat. Vad melassen anginge, hade den mycket stor betydelse som fodermedel och kunde såsom sådant med fördel ersätta den majs, som importerades. Enär det vidare icke från något håll hade påståtts, att den jord, där sockerbetorna odlades, skulle vara otjänlig till annan odling, hade kommitterade ansett sig kunna utgå från att någon nödvändighet att bränna betor icke förelåge. Denna kommitterades åsikt bestyrktes för övrigt av en av Sveriges allmänna lantbrukssällskap till kommitterade ingiven utredning, där det anfördes, att nedläggningen av lantbruksbrännerierna vore av större betydelse endast för det å potatisodling för bränneriändamål inriktade jordbruket; övriga genom bränneriindustrien avsatta jordbruksprodukter, såsom spannmål, betor och melass, kunde nämligen utan större svårigheter eller avsevärdare prisförlust avsättas på annat sätt.

1920 års riksdag.

Enär huvudpunkten i sulfitspritsakkunnigas förslag var frågan om begränsning av bränningen av potatis och sagda fråga i särskild grad blev föremål för uppmärksamhet, kom spörsmålet om förbudet mot användning av betor och melass att föga diskuteras, och då under behandlingen i riksdagen av Kungl. Maj:ts proposition i ämnet frågan om begränsningen av potatisbränningen förföll på grund av kamrarnas skiljaktiga beslut, föll jämväl förslaget om förbud mot bränning av betor och melass.

Kontrollstyrelsen har, på framställning av de sakkunniga, som inom styrelsen biträtt vid beredningen av förevarande ärende, ansett sig böra till förnyad behandling framföra frågan om införande av förbud mot bränning av betor och melass.

Förbud mot användning av melass vid vissa bränerier.

Vad först användningen av *melass* såsom inmäskningsmaterial beträffar, är detta ämne, såsom sulfitspritsakkunniga framhållit, ett utmärkt fodermedel. Det är också mycket efterfrågat av lantbrukarna, och, enligt vad som uppgivits för kontrollstyrelsen vid de i ämnet förda överläggningarna, kan tillgången på melass i Skåne icke tillgodose efterfrågan. Vid dylikt förhållande kan det icke anses försvarligt, att bränning av melass fortfarande medgives. Därtill kommer, att melassråbrännvinet är av sämre kvalitet än potatisråbrännvin. Med hänsyn härtill och då tillverkning av brännvin med potatis såsom råmaterial under de senaste åren blivit väsentligt inskränkt på grund av minskad brännvinsförbrukning och då användning av potatis för brännvinstillverkning anses vara av särskild vikt för lantbruket inom vissa delar av vårt land, har kontrollstyrelsen funnit starka skäl föreligga för införande av förbud mot bränning av melass.

Melass användes såsom inmäskningsämne icke endast vid de egentliga brännerierna utan även vid de brännerier, där brännvin framställts såsom biprodukt vid jästberedning. I avseende på sistnämnda tillverkning föreligger icke samma skäl för förbjudandet av användning av melass som vid de egent-

liga brännerier, och bör därför förbudet inskränkas till andra brännerier än sådana, där brännvin tillverkas i samband med jästberedning.

Förbud mot användning av betor såsom råmaterial.

Vad därefter beträffar användningen av *betor* såsom inmäskningsmaterial må framhållas, att lantbrukets normala upprätthållande i de trakter, där betor odlas för brännerändamål, icke torde kräva, att särskilt sådan odling bedrives. Enligt vad som för kontrollstyrelsen uppgivits, är jordmånen i dessa trakter av allra bästa beskaffenhet och kan räknas bland de bördigaste i hela landet. Något större hinder torde väl icke heller föreligga för att de betor, som odlas för brännerändamål, framdeles erhålla avsättning i sockerindustrien. Det verkliga skälet för den alltjämt fortsatta odlingen av betor för brännerändamål lär vara, att åtminstone med de brännvinspris, som hittills erhållits, det varit mera lönande att använda betorna för brännvinstillverkning än att sälja dem till sockerbolagen.

Även om man i allmänhet kan efter den utgång, som frågan om regleringen av brännvinstillverkningen erhöll vid 1920 års riksdag, hysa tvekan att framlägga förslag om förbud mot användning för sådan tillverkning av ett visst råmaterial, som en lantbrukare finner förmånligt att odla, har kontrollstyrelsen icke desto mindre ansett sig med hänsyn till de förevarande förhållandena på brännvinstillverkningens område böra föreslå ett sådant förbud. Såsom redan berörts har brännvinstillverkningen blivit i hög grad inskränkt i främsta rummet på grund av den minskade förbrukningen. Tillverkningskapaciteten vid samtliga brännerier i landet är mångdubbelt större än efterfrågan på brännvin och det synes med hänsyn härtill finnas skäl för att staten reglerande ingriper åtminstone i så måtto, att det i allmänhet medgives, att endast sådant råmaterial, som svårligen kan vinna avsättning för andra ändamål, får användas för brännvinstillverkning. I främsta rummet bland nu för brännvinstillverkning använda råmaterial, som icke kunna vinna avsättning för brännvinstillverkning, står sulfitluten. Därnäst kommer potatisen i de trakter av landet, där jordens beskaffenhet väsentligen hänvisar till potatisodling men där potatis på grund av transportsvårigheter m. m. icke kan finna tillräcklig avsättning såsom födoämne eller i annan industri än brännerindustrien. De begränsade kvantiteter brännvin, som det kan komma ifråga att tillverka, synas böra i främsta rummet uttagas ur de bägge nyss sagda slagen av råmaterial och förbud införas mot användning av andra slag till jordbruksprodukter hänförliga råmaterial. Av jordbruksprodukter användas i Sverige utom potatis och betor väsentligen spannmål och majs. Ett fullständigt förbud mot användning av spannmål såsom råmaterial kan icke lämpligen åvägabringas, enär spannmål måste användas såsom tillsats till potatis vid brännvinstillverkning av potatis såsom huvudsakligt råmaterial. Användning av majs är belagd med en särskild avgift för varje tillverkad liter brännvin under den tid, då majs inmäskas i bränneriet, och torde sagda avgift i allmänhet verka återhållande på användningen av majs såsom råmaterial. Det synes därför icke vara erforderligt att åtminstone för närvarande förbjuda andra till jordbruksprodukter hänförliga råmaterial än betor.

Fördelarna för vissa brännerier av det ifrågasatta förbudet.

Genomfördes det ifrågasatta förbudet mot användning av betor och melass såsom råmaterial, skulle den väsentligaste fördelen därav uppkomma för de egentliga potatisbrännerierna, i det att på dessa brännerier skulle belöpa en större del av den totala brännvinstillverkningen än vad hittills varit fallet.

Den kvantitet, som tillverkats vid bet- och melassbrännerierna, uppgår under de sista åren till mellan 2,000,000 à 3,000,000 liter à 50 %. Indirekt

skulle sulfitbrännerierna jämväl hava en viss fördel, i det att mängden av den sekunda sprit, som uppkommer vid reningen av potatisbrännvin, är proportionsvis mindre än mängden sekundasprit av bet- och melassråbrännvinet.

Förbudet nödvändiggör emellertid upptagande av frågan, huruvida och i vad mån en ersättning bör utgå till de bet- och melassbrännerier, som komme att nedläggas såsom en följd av förbudet. Varken bet- eller melassbrännerierna torde komma att användas för annan, efter det ifrågasatta förbudet tillåten brännvinsbränning, enär de dels äro belägna i trakter, där tillgång saknas på potatis för bränneriändamål, dels äro inrättade med specialapparater för avverkningen av betor och melass. Enligt år 1919 inhämtade uppgifter var det särskilda taxeringsvärdet för betbrännerierna 226,000 kronor och brandförsäkringsvärdet 435,000 kronor; det särskilda taxeringsvärdet för två av de tre melassbrännerierna var 156,000 kronor och brandförsäkringsvärdet för dessa två melassbrännerier 470,000 kronor. Enligt vad dessa uppgifter gåvo vid handen, skulle, i händelse vederbörande bränneri nedlades, försäljningsvärdet å byggnaderna för ett bet- och ett melassbränneri vara betydligt större än brandförsäkringsvärdet för resp. bränneri; för övriga brännerier förelågo icke dylika uppgifter. Utredning saknas angående nuvarande värden å brännerierna, och kontrollstyrelsen har i frågans nuvarande läge ansett sig sakna anledning att åvägabringa en sådan utredning. Därest ersättning till ifrågavarande brännerier anses böra äga rum, bör den enligt styrelsens mening icke lämnas för annat än den värdeminskning, som byggnader och redskap eventuellt kunna undergå. Det kan emellertid ifrågasättas, huruvida överhuvudtaget ersättning bör utgå av statsmedel.

Då den väsentliga fördelen av förbudet komme potatisbrännerierna till del, enär dessa komma att få tillverka mera brännvin, synes det vara naturligast, att dessa brännerier löste den ersättningsfråga, som uppkommer genom det ifrågasatta förbudet. Samtliga lantbruksbrännerier äro sammanslutna i en organisation, Sveriges bränneriidkareförening u. p. a., och det torde ligga närmast till hands, att denna ekonomiska förening övertoge de bet- och melassbrännerier, som finge nedläggas; kostnaderna för övertagandet skulle otvivelaktigt till stor del betäckas av försäljningsvärdet för brännerierna, och i de fall, där detta icke komme att äga rum, finge den förlust, som uppkomme, betäckas av bränneriidkareföreningen själv, vars medlemmar ju hade största nyttan av att brännerierna nedlades; på något eller några år kunde föreningen göra sig betäckt för kostnaderna genom en ytterst obetydlig förhöjning av råbrännvinspriset. Genom en sådan anordning som den nu ifrågasatta bleve staten fri från de vanskligheter, som alltid äro förbundna med en ersättningsfråga. Skulle emellertid sagda anordning icke visa sig möjlig att genomföra, torde frågan om ersättning för den värdeminskning, som bet- och melassbrännerierna undergingo genom det ifrågasatta förbudet, böra upptagas till förnyad prövning.

III. Frågan om en reglering av jästbrännvinstillverkningen.

Under de senaste åren har förmärkts en kraftig ökning av de vid jästbrännerierna tillverkade kvantiteterna brännvin, oaktat annan brännvinstillverkning starkt reducerats. Denna omständighet har givit kontrollstyrelsen anledning att närmare undersöka hithörande förhållanden och får styrelsen i fråga härom anföra följande.

Gällande bestämmelser.

Enligt 2 § 2 mom. i gällande brännvinstillverkningsförordning må i sammanhang med pressjästberedning brännvinstillverkning äga rum jämväl under den del av året, då brännvinstillverkning i allmänhet icke är tillåten (månaderna maj—september), under de särskilda villkor, Kungl. Maj:t prövar erforderliga. Ifrågavarande villkor hava meddelats i 35 § av ordningsstadgan för brännvinsbrännerierna i riket den 3 april 1908 (nr 25 s. 9). Där stadgas, att vid bränneri, där pressjäst beredes, brännvinstillverkning må utövas även under tiden mellan den 1 maj och den 1 oktober, dock endast för tillvaratagande av den vid jästberedning såsom biprodukt uppkomna alkoholen samt under villkor, att vid brännerier under föregående tillverkningstid från den 1 oktober till den 1 maj blivit tillverkade minst 20,000 kilogram ren jäst. Vidare föreskrives, att tillverkningen under tiden mellan den 1 maj och 1 oktober skall så bedrivas, att kvantiteten ren jäst uppgår till minst 25 kilogram eller vid bränneri, där melass användes såsom råämne, till minst 45 kilogram för varje hektoliter brännvin av normalstyrka.

Ifrågavarande stadganden meddelades ursprungligen i en kungörelse den 18 mars 1898 (nr 21) — dock skulle utbytet ifråga om jäst vid användning av melass såsom råämne uppgå till minst 50 kilogram för varje hektoliter brännvin av normalstyrka. Tidigare hade bestämmelserna varit betydligt lindrigare, men då några jästfabriker uppenbarligen tillverkade jäst allenast för att få bränna brännvin under sommarterminen, befunnos skärpta bestämmelser erforderliga. Då utsades bestämt, att brännvinsbränningen vid jästfabrikerna skulle få äga rum endast för tillvaratagande av den vid jästberedningen såsom biprodukt uppkomna alkoholen. De utbytestal, som därjämte bestämdes, grundade sig på erfarenheter från den dåvarande jästfabrikationen. I slutet av 1890-talet voro emellertid tillverkningsmetoderna jämförelsevis oenhetliga. Dels tillämpades den äldre skumjästmetoden, som föranledde ett mycket stort utbyte av brännvin, dels användes också den vid denna tidpunkt jämförelsevis nya luftjästmetoden, som gav ett relativt litet brännvinsutbyte. Vid skumjästmetoden växlade utbytet mellan 17.6 och 33.2 kilogram jäst per 100 liter brännvin, under det att jästutbytet vid luftjästmetoden var lägst 60 men ofta betydligt mer än 100 kilogram per 100 liter brännvin av normalstyrka. Vid utarbetandet av de erforderliga bestämmelserna nödgades man taga hänsyn till de synnerligen växlande utbytesresultaten. På grund av dessa förhållanden medgiva de i 1898 års ovanberörda kungörelse fastställda och i stort sett ännu gällande utbytestalen ett mycket stort utbyte av brännvin. Om gällande utbytestal omräknas i förhållande till 100 kilogram ren jäst, få sålunda tillverkas 400 liter brännvin eller vid bränneri, där melass användes såsom råämne, 222 liter brännvin av normalstyrka. Ifrågavarande utbytestal äro så höga, att det verkliga brännvinsutbytet vid de svenska jästbrännerierna sedan år 1898 aldrig tillnärmelsevis nått dessa tal.

Jäst- och brännvinsutbytet under de senaste decennierna.

Denna omständighet sammanhänger därmed, att sedan år 1898 tillverkningsmetoderna i hög grad fullkomnats. Det ända till år 1918 efterhand sjunkande brännvinsutbytet vid jästfabrikerna torde väsentligen bero på att lutfjästmetoden numera genomförts vid samtliga fabriker. Tillverkningsåret 1902—1903 framställdes per 100 kilogram ren jäst i medeltal för rikets samtliga jästbrännerier 229 liter brännvin. Utbytet av brännvinet sjönk därefter under de följande tillverkningsåren, så att brännvinsutbytet tillverkningsåret 1909—1910 var 171 liter per 100 kilogram ren jäst, 1912—1913 115 liter per 100 kilogram ren jäst, 1914—1915 105 liter samt de bägge tillverkningsåren 1915—1916 och 1916—1917 102 liter per 100 kilogram ren

jäst. Därefter har brännvinsutbytet ånyo ökats, så att under tillverkningsåret 1920—1921 erhöllos 141 liter samt under tillverkningsåret 1921—1922 147 liter brännvin per 100 kilogram ren jäst (se tabell, bilaga A.). Sagda utbytestal äro emellertid endast medeltal för rikets samtliga bränneri er. Under tillverkningsåret 1920—1921 har ett bränneri erhållit över 200 liter brännvin per 100 kilogram jäst och två brännerier mellan 190 och 200 liter brännvin per 100 kilogram ren jäst, under det att ett bränneri icke framställt mer än 75 liter brännvin per 100 kilogram ren jäst. För de övriga brännerierna hava under sagda period utbytestalen växlat mellan 123 och 141 liter per 100 kilogram ren jäst. Den tillverkade kvantiteten brännvin under det första tiotalet år av 1900-talet höll sig omkring 6,000,000 liter, men sjönk från tillverkningsåret 1909—1910 snabbt och utgjorde under tiden 1911—1918 omkring och under 4,000,000 liter. Från tillverkningsåret 1918—1919 har den tillverkade kvantiteten snabbt ökats och utgjorde åren 1918—1919 och 1919—1920 omkring 6,300,000 liter, året 1920—1921 cirka 7,350,000 liter samt året 1921—1922 cirka 8,200,000 liter.

Skälen för en reglering av brännvinstillverkningen vid jästbränn erierna.

Med hänsyn därtill, att jästfabrikationen under de senaste fyra tillverkningsåren varierat mellan 5,100,000 och 5,500,000 kilogram, är enligt kontrollstyrelsens mening den betydande ökningen av brännvinstillverkningen värd att särskilt uppmärksammas. Vilka än orsakerna äro till utvecklingen inom jästfabrikationen under de senaste åren, torde det i varje fall icke kunna göras gällande, att tillverkningsmetoderna nödvändiggöra den betydande stegringen i brännvinsutbytet. Det torde väl ligga närmast till hands att antaga, att det pris, som under de senare åren erhållits för brännvinet, uppmuntrat jästfabrikanterna att öka brännvinsutbytet.

Jästbrännvinet är emellertid en mindervärdig vara och av sämre beskaffenhet än annat i landet av jordbruksprodukter framställt brännvin. För att kunna i den myckenhet, det nu förekommer, användas till förtäringsändamål underkastas det en dubbel rening. Härigenom uppkomma dubbla reningskostnader i jämförelse med annat brännvin. I trots härav anses det renade jästbrännvinet icke kunna användas till högre brännvinskvaliteter. Reningsverken åsamkas sålunda ökade kostnader på detta brännvin. I våra grannländer är jästbrännvinstillverkningen icke på långt när så stor. I Danmark framställas enligt uppgift endast 200,000 liter sprit à 100 % med en tillverkning av cirka 5,000,000 kilogram jäst; i Norge användes all den framställda jästspriten för denatureringsändamål.

Med hänsyn därtill, att vid reningen av jästbrännvin reningsförlusterna äro betydande, erhålles jämförelsevis mycket sekunda sprit (cirka 30 %), som endast kan användas för denatureringsändamål. Härigenom inskränkes användningsområdet för sulfitspriten. Under de senaste åren hava, såsom framhållits av sulfitspritsakkunniga, delvis under uppmuntran från statens sida anlagts åtskilliga sulfitbrännerier. För sulfitspritfabrikerna möter det nu, på grund av den stora tillgången på sekunda sprit som väsentligen härstammar från jästfabrikerna, stora svårigheter att vinna avsättning för det tillverkade sulfitbrännvinet. Men även lantbruksbränneriernas avsättning har menligt påverkats av den ökade jästbrännvinstillverkningen. På grund av den minskade efterfrågan å brännvin hava de egentliga lantbruksbrännerierna i södra Sverige icke kunnat annat än till någon del utnyttja sin tillverkningskapacitet, och de kvantiteter, som tillverkas vid dessa brännerier, uppgå numera per år icke till mer än hälften eller tredjedelen av vad de tillverkade före kriget. Men samtidigt har den framställda jästbrännvinskvantiteten

ökats från omkring 4,000,000 liter av normalstyrka före kriget till cirka 8,200,000 liter tillverkningsåret 1921—1922.

På grund av nu anförda förhållanden gäller det enligt kontrollstyrelsens mening att avväga jästbrännvinsproduktionen med hänsyn till annan brännvinsproduktion och med hänsyn tagen till den i gällande ordningsstadga uttalade grundsatsen, att brännvinstillverkning vid jästfabrikerna får ske »endast för tillvaratagande av den vid jästberedning såsom biprodukt uppkomna alkoholen». Det gäller med andra ord, att jästfabrikerna verksamt förhindras att göra brännvinsframställning till huvudändamål för fabrikationen, och detta torde kunna ske genom att ändrade utbytestal fastställas. Situationen är nu såtillvida gynnsammare än år 1898, att samma tillverkningsmetod (luftjästmetoden) numera tillämpas vid samtliga fabriker. Det föreligger därför möjligheter att väsentligt nedbringa utbytestalen.

Utbytesförhållanden enligt utländska erfarenheter.

Uppgifter angående det normala utbytet av brännvin vid en jästfabrikation, där brännvinet tillvaratages endast såsom biprodukt, föreligga i dr W. Kibys år 1912 offentliggjorda arbete »Presshefefabrikation». Enligt vad däri uppgives, ställer sig brännvinsutbytet olika vid användning av melass såsom råämne och vid användning av andra råämnen. Vid melass såsom råämne erhållas ungefär lika många liter brännvin av normalstyrka som kilogram jäst (Kiby sid. 608—611), under det att vid inmäskning av spannmål erhållas 40 % jäst och omkring 12 % sprit à 100 % (Kiby sid. 570—571), vilket motsvarar 60 liter brännvin av normalstyrka per 100 kilogram jäst. En annan fackman på området dr. Fritzweiler, som från den 1 oktober 1922 är generaldirektör för tyska rikssprítmonopolet i Berlin, framhåller i en den 17 april 1922 dagtecknad skrivelse, som ställts till kontrollstyrelsens förfogande (Bil. B.), att man tidigare i Tyskland räknat med ett utbyte av 20—24 kilogram pressjäst och 20 liter sprit à 100 % ur 100 kilogram mäskämnen (spannmål och majs). Sedan år 1910 hade emellertid tillämpats ett nytt förfarande, som är baserat på kall behandling från början, lång jästid samt starkt luftande vid tunnflytande vört. Härigenom utvinnes ur spannmål och majs 40 % god jäst och 10 till 12 % sprit beräknat efter 100 %. Dr. Fritzweiler framhåller, att, om ur 100 kilogram mäskämnen erhålles mer sprit än 13 liter (à 100 %) när spannmål användes, och mer än 16 liter (à 100 %), vid användning av melass, det vore att antaga, att fabrikationen strävade efter framställning av brännvin i stället för av jäst; å andra sidan finge man antaga, att vid ett spritutbyte ned till cirka 6 liter ur 100 kilogram mäskämnen jästen vore tillräckligt god, men att man vid mindre spritmängder ej kunde räkna med varaktiga utbyten av drivkraftig ren jäst.

Det är av intresse att mot bakgrunden av dr. Fritzweilers nyss refererade uttalande om mängden av den sprit, som framställdes ur 100 kilogram mäskämnen, när fabrikationen strävade efter framställning av brännvin i stället för av jäst, ställa den svenska jästbrännvinstillverkningen under tillverkningsåret 1920—1921. Då inmäskades 13,807,221 kilogram spannmål, 3,768,127 kilogram melass, 402,200 kilogram sirap och 2,774,120 kilogram maltgrodd eller sammanlagt 19,751,668 kilogram råämnen och framställdes 7,345,946 liter brännvin av normalstyrka. För varje 100 kilogram inmäskade råämnen erhöllos alltså 35 liter brännvin av normalstyrka. Sagda utbytestal är sålunda högre än den av dr. Fritzweiler angivna siffran 26 liter av normalstyrka (13 liter à 100 %) vid spannmålsinmäskning och 32 liter av normalstyrka (16 liter à 100 %) vid melassinmäskning. Att märka är, att ifrågavarande siffra, 35 liter brännvin av normalstyrka per 100 kilogram mäskämnen under

tillverkningsåret 1920—1921, är en medelsiffra för samtliga jästbrännerier. Flera brännerier hava ett långt större brännvinsutbyte per 100 kilogram mäskämnen. Det kan därför med fog göras gällande, att de svenska jästfabriker, som hava höga utbytestal för brännvinet, mera sträva efter att framställa brännvin än att tillverka jäst. Dessa fabriker synas därför icke hava ställt sig den i ordningsstadgan angivna grundsatsen till efterrättelse, att brännvinstillverkningen är medgiven endast för tillvaratagande av den vid jästberedningen såsom biprodukt uppkomna alkoholen.

Förslag till nya utbytestal.

Enligt kontrollstyrelsens mening böra de utbytestal, som kunna fastställas för brännvinstillverkningen i förhållande till jästfabrikationen, grundas på de av dr. Kiby och dr. Fritzweiler angivna medeltalen. Vid spannmålsinmäskning synes ett utbytestal av 60 liter av normalstyrka för 100 kilogram ren jäst kunna tagas till utgångspunkt. Enär emellertid flera av de svenska jästfabrikerna samtidigt med spannmål använda melass som inmäskningsämne — i medeltal till 25 % av samtliga mäskämnen — och brännvinsutbytet vid melass är högre och då därjämte en säkerhetsmarginal uppåt synes vara skälig, torde för jästbrännerierna i allmänhet böra fastställas ett brännvinsutbyte av högst 75 liter brännvin av normalstyrka per 100 kilogram ren jäst. Vid de bännerier, som under hela tillverkningsåret skulle använda endast melass jämte jästnäringsmedel, är emellertid ett högre utbytestal skäligt, och anser kontrollstyrelsen detta tal inklusive säkerhetsmarginal kunna fastställas till 110 liter brännvin av normalstyrka per 100 kilogram ren jäst.

Utbytestalen giltiga för tillverkningen under hela året.

Därest den föreslagna åtgärden skall erhålla verklig effekt och åstadkomma en begränsning av jästspritproduktionen, är det nödvändigt, att den avser jästfabrikernas brännvinstillverkning under hela tillverkningsåret. Det är sålunda icke tillräckligt, att reglerande bestämmelser meddelas att gälla allenast för tiden 1 maj—1 oktober, enär i så fall jästfabrikernas spritproduktion under tiden mellan den 1 oktober och den 1 maj skulle vara oreglerad. Ifrågavarande bestämmelse om begränsning av spritproduktionen synes vara så viktig, att den bör införas i förordningen och där anknytas såsom ett villkor till medgivandet för jästbrännerierna att tillverka brännvin under hela tillverkningsåret.

Speciell motivering.

Utöver vad kontrollstyrelsen härovan anfört såsom motiv för de föreslagna utbytestalen, tillåter sig styrelsen framhålla, att, därest en betryggande kontroll skall kunna anordnas, det högre utbytestalet endast bör få gälla vid bränneri, där under hela tillverkningsåret enbart melass jämte jästnäringsmedel användes som inmäskningsämne. Vid alla andra brännerier och sålunda även de, vid vilka melass användes under en del av året (uteslutande eller i förening med andra inmäskningsämnen), skall sålunda det lägre utbytestalet (75 liter per 100 kilogram) gälla. Till jästnäringsmedel räknas maltgrodd, ammoniumsalter, superfosfat och dylikt. — I gällande ordningsstadga har den kvantitet brännvin, som högst får tillverkas, ställts i relation till kvantiteten »ren jäst». I »särskilda föreskrifter rörande kontrollen vid brännvinsbrännerierna» (21 §) har kontrollstyrelsen närmare angivit, huru kvantiteten »ren jäst» skall beräknas. Kontrollstyrelsen förutsätter, att dylika föreskrifter fotfarande skola meddelas, men har ansett, att begreppet »ren jäst» i förordningen bör närmare preciseras till »ren, pressad jäst» d. v. s. jäst ur vilken vattnet genom pressning är utdrivet, så att torrsubstansen hos jästen utan tillsats av potatismjöl uppgår till cirka 25 %. Med hänsyn därtill, att på grund av framsteg i jästfabrikationen lägre utbytestal för brännvinsframställningen framdeles kunna vara tänkbara, torde det böra lämnas Kungl. Maj:t

öppen rätt att fastställa lägre utbytestal. I 38 § av ordningsstadgan föreskrives, att, om brännvinstillverkning vid bränneri, där pressjäst beredes, utövas under tiden mellan den 1 maj och den 1 oktober i annat syfte än för tillvaratagande av den vid jästberedningen såsom biprodukt uppkomna alkoholen eller kvantiteten ren jäst befinnes icke uppgå till de fastställda utbytelsetalen, kontrollören skall avgiva särskild rapport därom till överkontrollören, vilken det i så fall åligger att föreskriva, att tillverkningen av brännvin skall upphöra senast fem tillverkningsdygn efter det, varunder tillverkaren därom erhåller förständigande. Det har synts kontrollstyrelsen erforderligt att en motsvarande bestämmelse införes i den nya brännvinstillverkningsförordningen. Det verksammaste medlet till förhindrande därav, att de föreskrivna utbytestalen icke överskridas, synes onekligen vara hotet om återkallande av tillståndsbeviset för tillverkaren. Ifrågavarande återkallelse gäller visserligen endast under det löpande tillverkningsåret, och hinder möter ju ej heller för en sådan tillverkare att vid början av nytt tillverkningsår åter erhålla tillståndsbevis, men det avbräck, som genom en återkallelse av tillståndsbevis ägde rum i tillverkarens rörelse, skulle utan tvivel för honom utgöra ett starkt motiv att iakttaga föreskrifterna om utbytelsetalen.

IV. Andra ifrågasatta eller föreslagna ändringar i brännvinstillverkningsförordningen.

Kontrollstyrelsen tillåter sig till en början bringa till erinran, att förordningarna angående accispliktiga näringar, varå kontroll utövas, under den senare tiden varit föremål för genomgripande förändringar. Sedan sockerbeskattningens anordnande gjorts till föremål för utredning, har innevarande år utfärdats ny förordning angående beskattning av socker (den 19 maj 1922, nr 210). Vidare har maltdryckstillverkningsförordningen omarbetats av sakkunniga, varefter kontrollstyrelsen genom utlåtande den 17 oktober 1922 framlagt ett överarbetat förslag till förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

De vidtagna förändringarna i den redan antagna och i tillämpning varande sockerbeskattningsförordningen och i den i förslag föreliggande maltdryckstillverkningsförordningen äro i huvudsak följande:

1. Den formella uppställningen av förordningarna har ändrats till större överskådlighet och enkelhet; de principiella bestämmelserna i de av Kungl. Maj:t utfärdade ordningsstadgorna hava inarbetats i förordningarna, under det att samtliga föreskrifter om förordningarnas verkställighet skola utfärdas av kontrollstyrelsen.

2. Samtliga bestämmelser om kontrollpersonalen utfärdas genom en instruktion av Kungl. Maj:t och frågan om arvoden och ersättningar regleras genom av Kungl. Maj:t och riksdagen särskilt utfärdade bestämmelser.

3. Överinseendet å kontrollen förlägges helt till kontrollstyrelsen, som äger utse samtliga kontrolltjänstemän och utöva den erforderliga skattekontrollen; driftsanmälningar göras direkt hos kontrollstyrelsen.

Enligt kontrollstyrelsen mening böra de förändringar, som sålunda redan genomförts eller föreslagits beträffande övriga förordningar angående accispliktiga näringar, genomföras jämväl beträffande brännvinstillverkningen.

Förordningens uppställning. Begreppen skattepliktiga och skattefria brännerier.

I det förslag till brännvinstillverkningsförordning, som utarbetats inom kontrollstyrelsen, hava sålunda de principiella bestämmelserna i ordningsstadgan inarbetats i förordningen, under det att de egentliga tillämpningsbestämmelserna äro avsedda att utfärdas av kontrollstyrelsen. De principiellt viktiga bestämmelserna i nederlagsstadgan hava jämväl inryckts i förordningen. Uppställningen av förordningen har moderniserats och anpassats efter uppställningen i de båda andra skatteförordningarna. Hittills har icke någon bestämd begreppsskillnad uppdragits mellan olika slag av brännerier. En sådan kan emellertid sägas föreligga — fastän ofullständigt genomförd — i särskiljandet från andra brännerier av sådana, där allt det tillverkade brännvinet försäljes till partihandlare, varom förmäles i förordning angående handel med skattefri sprit, utföres ur riket eller användes i tillverkarens egen rörelse. Enligt 13 § 5 mom. i gällande förordning åtnjutes skattefrihet för brännvin tillverkat vid nyss sagda brännerier. Vid alla andra brännerier än de ifrågavarande skall tillverkningsskatten erläggas vid bränneriet. Då redan enligt gällande förordning särskilda föreskrifter i olika avseenden gälla vid de brännerier, där skattefrihet åtnjutes — såsom ifråga om kontrollens anordning och kontrollkostnadernas gäldande m. m. — kan enligt kontrollstyrelsens mening ett särskiljande av brännerierna lämpligen ske genom införande av begreppen *skattepliktiga* och *skattefria* brännerier. I sak åstadkommes härigenom icke någon förändring av nu bestående förhållanden, men sagda begreppsskillnad underlättar i hög grad en klar uppställning av förordningen.

Arvodesbestämmelserna för kontrollpersonalen.

I likhet med vad som ifråga om arvodesbestämmelserna för kontrollpersonalen redan skett genom den antagna sockerbeskattningsförordningen och föreslagits skola ske i maltdryckstillverkningsförordningen, har kontrollstyrelsen ansett, att arvodesbestämmelserna m. m. för kontrollpersonalen vid brännerier och nederlag skola utbrytas ur författningen och fastställas genom särskilt beslut av Konung och riksdag (jmfr prop. 182/1922 sid 50 och statens offentliga utredningar 1922: 37 sid. 102).

Enär det är avsett, att arvodesbestämmelserna för överkontrollörerna vid maltdryckskontrollen skola enligt kontrollstyrelsens den 17 oktober 1922 avgivna förslag (1922: 37 sid. 102) gälla jämväl, när de äro anställda vid brännvinskontrollen, torde det icke vara erforderligt, att särskilda bestämmelser för överkontrollörerna i deras egenskap av befattningshavare vid brännvinskontrollen meddelas.

Beträffande övriga kontrolltjänstemän böra i väsentlig anslutning till nu gällande stadganden arvodesbestämmelserna erhålla följande lydelse:

1. Kontrolltjänsteman vid bränneri, som är i verksamhet, skall åtnjuta ett dagarvode med tio kronor eller det lägre belopp, Kungl. Maj:t bestämmer, dock att, där kontrolltjänstemannen tjänstgör vid två brännerier, dagarvodet skall utgå med tretton kronor eller det lägre belopp, Kungl. Maj:t bestämmer.

2. Kontrolltjänsteman vid bränneri, som ej är i verksamhet men där brännvin finnes upplagt på nederlag, skall åtnjuta tio kronor för varje förrättning, vartill han kallas av tillverkaren, dock minst trettio kronor i månaden.

3. Kontrolltjänsteman vid allmänt brännvinsnederlag åtnjuter i arvode minst ett tusen kronor för år räknat samt därutöver femtio öre för varje helt tusental liter av normalstyrka, som varit under året upplagt på nederlaget; dock må arvodet i intet fall överstiga 4,500 kronor för år räknat.

4. I fall, som avses i 43 § 3 mom. i förordningen angående tillverkning av brännvin, skall tillverkare betala rese- och traktamentsersättningen för överkontrollörens resa enligt tredje klassen i gällande resereglemente.

5. Annan kontrolltjänsteman än överkontrollör erhåller, där resa förekommer, rese- och traktamentsersättning enligt fjärde klassen i gällande resereglemente för varje gång han inträder i tjänstgöring eller från ett till annat bränneri förflyttas.

6. Sådan gottgörelse för boningsrum och kost, som omförmäles i 11 § av förordningen angående tillverkning av brännvin, skall tillsvidare utgå med en krona om dagen för tillhandahållet boningsrum och med en krona femtio öre om dagen för kost, som av tillverkare anskaffas åt kontrolltjänsteman. Överkontrollören verkställer uppdelning av kost- och logikostnaden på tillverkarna, där samma kontrollör tjänstgör vid två brännerier.

Överflyttandet till kontrollstyrelsen av vissa befogenheter.

Enligt det inom kontrollstyrelsen utarbetade författningsförslaget skall överinseendet å kontrollen helt förläggas till kontrollstyrelsen. De skäl, som styrelsen anfört för en liknande anordning beträffande maltdryckskontrollen i sitt utlåtande den 17 oktober 1922 sid. 103—109, föreligga i lika grad beträffande brännvinskontrollen. Utseendet av överkontrollörer och kontrollörer bör sålunda uppdragas åt kontrollstyrelsen redan av den grund, som chefen för finansdepartementet i sitt yttrande till statsrådsprotokollet den 15 oktober 1920 angivet, nämligen att det syntes vara naturligt, att den myndighet, som ansvarade för kontrollens behöriga effektivitet, också finge utse de personer, som å de ställen, där tillverkningen utövades, övervakade densamma. Utseendet av kontrollörer skulle sålunda överflyttas från länsstyrelserna till kontrollstyrelsen. Det har häremot anmärkts såsom en olägenhet, att kontrollstyrelsen skulle äga mindre personalkännedom än länsstyrelserna, men att märka är, att kontrollstyrelsen genom inspektioner vid brännerierna erhåller en kännedom om kontrollörernas arbete, som länsstyrelserna helt och hållet måste sakna. Och skulle möjligen någon kontrollör utses, som vore mindre lämplig för uppdraget, kan detta skyndsammare rättas av kontrollstyrelsen, som står i ständig rapport med förhållandena vid brännerierna.

Överflyttningen av skattekontrollen till kontrollstyrelsen är också en med hänsyn till de numera ändrade förhållandena naturlig åtgärd. Redan nu torde den verkliga skattekontrollen ligga hos kontrollstyrelsen, i det att utdrag ur avräkningslängderna månatligen granskas hos styrelsen. Uppgifter om den debiterade skatten inflyta månatligen till kontrollstyrelsen, och det synes härav vara en konsekvens, att kontrollstyrelsen också sättes i stånd att övervaka, att den debiterade skatten inflyter. En betydande förenkling vinnes också, om påföringsbevisen vid de allmänna nederlagen undertecknas av kontrollstyrelsen i stället för av två länsstyrelser, såsom för närvarande är fallet. En konsekvens av att skattekontrollen förlägges till kontrollstyrelsen är, att driftsanmälningar göras hos styrelsen.

I likhet med vad kontrollstyrelsen anfört beträffande maltdryckskontrollen (utlåtandet sid. 108) anser styrelsen, att med hänsyn till den organisation, styrelsen för närvarande har, styrelsen saknar möjlighet att övertaga uppgiften att utbetala arvoden till något större antal kontrolltjänstemän.

De av styrelsen sålunda förordade överflyttningarna av vissa befogenheter till kontrollstyrelsen torde icke påkalla någon förstärkning av styrelsens personal.

Bestämmandet av begreppet brännvinstillverkning.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet uttalat till statsrådsprotokollet angående det närmare bestämmandet av begreppet brännvinstillverkning, har kontrollstyrelsen sökt att genom föreskriften i 1 § av förslaget angiva tillämpningsområdet för förordningen. Kontrollstyrelsen skall närmare motivera förslaget härom i den speciella motiveringen.

Bestämmelserna om bränningsterminer samt om övertillverkning.

Såsom inhämtas av chefens för finansdepartementet ovan återgivna yttrande till statsrådsprotokollet, har av honom ifrågasatts, att föreskrifterna om bestämda bränningsterminer samt om övertillverkning skulle uteslutas ur förordningen.

Vad först de bestämda bränningsterminerna beträffar, återfinnas stadgandet därom i 2 § 1 och 2 mom, av tillverkningsförordningen. Där stadgas att brännvinstillverkning i allmänhet är tillåten allenast från klockan 12 på dagen första helgfria dag i oktober månad till första helgfria dag i maj månad det därpå följande året vid samma timme. Dock är brännvinstillverkning på de villkor, Kungl. Maj:t prövar erforderliga, tillåten jämväl under den övriga delen av året i sammanhang med pressjästberedning ävensom vid bränneri, där allt det tillverkade brännvinet försäljes till partihandlare, varom förmäles i förordningen angående handel med skattefri sprit, utföres ur riket eller användes i tillverkarens egen rörelse. Vad därefter beträffar bestämmelserna om övertillverkning, finnas de i 13 § 2 mom. av tillverkningsförordningen. Där stadgas nämligen, att, om tillverkningen vid ett och samma bränneri under tiden från den 1 oktober till den 1 därpå följande maj överstigit 600,000 liter beskattningsbart brännvin eller under tiden från den 1 maj till den 1 oktober överstigit 435,000 liter, en särskild avgift av 5 öre skall erläggas för varje liter av den kvantitet, varmed det tillverkade litertalet överstiger nyssnämnda litertal. Bestämmelsen gäller emellertid icke bränneri, där allt det tillverkade brännvinet försäljes till partihandlare, varom förmäles i förordningen angående skattefri sprit, utföres ur riket eller användes i tillverkarens egen rörelse.

Såsom framhållits av de sakkunniga i den av dem den 6 februari 1920 avgivna utredningen beträffande de med sulfitspritens användande till förtäring sammanhängande spörsmål (sid. 97—100), hava de nyss omförmälda bestämmelserna tillkommit för att i viss grad hindra brännvinsbränning och därmed indirekt utgöra ett inskränkande moment uti jordbrukarnas fria avsättning av lantbruksprodukter för bränneriändamål. I likhet med de sakkunniga anser kontrollstyrelsen, att de ifrågavarande bestämmelserna numera sakna varje betydelse såsom förbrukningshämmande moment, sedan den restriktiva försäljningslagstiftningen införts. Ur nykterhetssynpunkt kunna därför inga invändningar resas mot, att bestämmelserna ifråga uteslutas ur brännvinstillverkningsförordningen.

Bestämmelsen om övertillverkning bör utgå.

Vad särskilt bestämmelsen om övertillverkning beträffar synas överhuvud inga bärande skäl kunna anföras för dess bibehållande. Därest den svenska brännvinstillverkningen utvecklade sig i den riktningen, att de mindre bränerierna upphörde och det endast kvarstode ett litet antal bränerier med stor tillverkningskapacitet, synes från statens sida någon invändning icke kunna resas mot en dylik utveckling. Oavsett de nationalekonomiska fördelar, som därigenom skulle vinnas, bleve statens kontrollkostnader betydligt mindre. Kontrollstyrelsen har därför i det föreliggande författningsförslaget uteslutit bestämmelsen om övertillverkning.

Bestämmelsen om bränningsterminer. Dess innebörd.

Vad därefter beträffar bestämmelsen om bestämda bränningsterminer, har densamma, såsom förhållandena utvecklats, kommit att bliva det väsentliga

skiljemärket mellan de egentliga lantbruksbrännerierna och sulfitbrännerierna. Bestämmelsen ifråga var ju ursprungligen en inskränkning i lantbruksbrännerier nas rätt att tillverka brännvin, men då lantbruksbrännerierna efter hand nästan uteslutande inriktade sig på potatis såsom råmaterial och bränning av potatis med fördel kunde äga rum endast under vinterhalvåret, blev den inskränkta bränningsterminen för lantbruksbrännerierna utan praktisk betydelse. Däremot inskränkte bestämmelsen om bränningsterminen i hög grad rörelsefriheten för de brännerier, som på grund av råmaterialets beskaffenhet och behovet av kontinuitet i tillverkningen svårligen kunde göra avbrott i tillverkningen. Det första undantaget från bestämmelsen om bränningsterminen gjordes ifråga om jästbrännerierna, som i övriga hänseenden helt och hållet jämställdes med de egentliga lantbruksbrännerierna (genom förordningen den 26 juni 1871 (nr 31) angående villkoren för tillverkning av brännvin). Såsom villkor för brännvinsbränning i samband med jästframställning gällde, att sju skålpund ren jäst i medeltal skulle erhållas av varje centner inmäskad spannmål under sommarhalvåret.

Då frågan om framställning av brännvin ur vissa mindrevärdiga produkter, såsom torv, mossa, sulfitlut m. m. blev aktuell i början av 1900-talet, jämställdes emellertid icke de brännerier, där dylikt råmaterial inmäskades, med lantbruksbrännerierna, utan genom förordningen den 19 maj 1905 (nr 32 sid. 3) blev möjlighet för dem att bedriva en kontinuerlig tillverkning under hela året öppnad endast på det villkoret, att allt det tillverkade brännvinet gjordes till förtäring obrukbart. Redan då anfördes, att inskränkningen i tillverkningstiden vore nödvändig för brännerinäringens bibehållande vid jordbruket och för att hindra dess övergång till fabriksrörelse. Frågan om avsättning av brännvin från sulfitbrännerierna upptogs vid 1910 års riksdag genom en proposition (nr 140) i anledning av en framställning, att sulfitbrännvin, som icke denaturerades, skulle få exporteras eller användas för tekniskt ändamål vid den tillverkande fabriken. I ett över framställningen avgivet utlåtande framhöll kontrollstyrelsen, bland annat, att det skulle vara synnerligen ödesdigert för Sveriges övriga bränneriindustri och därmed även för lantbruket i vissa trakter, om tillverkningen vid sulfitbrännerierna ordnades såsom vid ett vanligt bränneri och således inskränktes till tiden den 1 oktober—1 maj. Med den ofantliga tillgång på billigt råämne, som cellulosafabrikerna hade, skulle de kunna åtminstone till större delen fylla landets behov av brännvin till pris, varmed jordbruksbrännerierna ej skulle kunna tävla. Kontrollstyrelsen förordade därför, att möjlighet öppnades för export av sulfitbrännvinet. I enlighet med kontrollstyrelsens förslag fattade Kungl. Maj:t och riksdagen beslut om erforderliga ändringar i brännvinstillverkningsförordningen och författning i ämnet utfärdades den 12 september 1910 (nr 96).

Beträffande den följande utvecklingen av sulfitspritfrågan tillåter sig kontrollstyrelsen hänvisa till den utförliga redogörelsen i sulfitspritsakkunnigas den 6 februari 1920 avgivna principbetänkande sid. 33—40. Här må allenast erinras därom, att bestämmelsen om bränningsterminer fortfarande är gällande, men att sulfitbrännerierna få bedriva tillverkningen hela året under förutsättning, att allt det tillverkade brännvinet försäljes till partihandlare med skattefri sprit, utföres ur riket eller användes i tillverkarens egen rörelse. En viss kvantitet sulfitsprit, som av Kungl. Maj:t bestämmes, må dock av partihandlare med skattefri sprit försäljas till den, som till avsalu bedriver

rening av brännvin, och härigenom är, ehuru i begränsad omfattning, möjlighet öppnad för sulfitspritens användande för förtäringsändamål.

Tillverkarna av sulfitsprit äga sålunda icke rätt att försälja sprit direkt till reningsverken. Mellanhanden är partihandelsbolaget med skattefri sprit. Med sulfitsprittillverkarna träffas icke heller något avtal för tillverkningsår om inköp och rening av vissa kvantiteter sprit. Storleken av dessa kvantiteter är helt beroende på efterfrågan.

Upphävandet av bestämmelsen om bränningsterminer avstyrkes.

För den händelse Kungl. Maj:ts förslag till 1920 års riksdag om reglering av brännvinstillverkning i syfte att bereda sulfitbrännvinet ökad avsättning på bekostnad av potatisbrännvinet blivit genomfört, hade det helt naturligt saknats varje anledning att bibehålla de nuvarande bestämmelserna om bränningsterminer, enär i sådant fall brännvinsbränningen vid olika slags brännerier blivit reglerad efter andra normer än de hittills tillämpade. Då emellertid ifrågavarande förslag icke vann riksdagens godkännande, finner sig kontrollstyrelsen under nuvarande förhållanden icke hava skäl förorda, att bestämmelsen om viss bränningstermin för de skattepliktiga brännerierna upphäves. Till ett dylikt upphävande finnes så mycket mindre anledning som bestämmelsen i den praktiska tillämpningen icke visat sig medföra några som helst olägenheter, medan däremot dess borttagande måhända kunde innebära vissa komplikationer.

Upphävandet av bestämmelsen om söndagsarbete.

I 2 § 3 mom. av gällande brännvinstillverkningsförordning stadgas, att brännvinstillverkning och mäskberedning icke är medgiven från klockan 10 om aftonen näst före sön- eller helgdag till klockan 10 om aftonen å sådan dag; dock kan undantag härifrån medgivas, där sådant är oundgängligen erforderligt för särskilda tillverkningsmetoders begagnande. Kontrollstyrelsen har icke ansett sagda bestämmelse längre erforderlig, enär söndagsarbete i brännerierna, även om bestämmelsen icke funnits, säkerligen numera icke skulle hava ägt rum och då det synes tillräckligt, att arbetsförhållandena vid brännerierna regleras av arbetstidslagen.

Skärpta bestämmelser mot olaga brännvinstillverkning.

Chefen för finansdepartementet har i sitt yttrande till statsrådsprotokollet slutligen erinrat om erforderligheten av att omarbeta ansvarsbestämmelserna i syfte att förhindra olaga brännvinstillverkning. Förslag till skärpta ansvarsbestämmelser har emellertid avgivits av kontrollstyrelsen genom ett den 30 december 1920 dagtecknat utlåtande. I anledning härav framlade Kungl. Maj:t proposition till 1921 års riksdag (nr 360), och blev det vid propositionen fogade förslaget i huvudsak bifallet. Vid sådant förhållande torde något ytterligare förslag ifråga om skärpta ansvarsbestämmelser icke vara erforderligt.

V. Speciell motivering.

Förslaget till förordning angående tillverkning av brännvin.

I förslaget till ny förordning angående tillverkning av brännvin hava några bestämmelser i gällande förordning uteslutits, enär de enligt kontrollstyrelsens mening numera kunna anses överflödiga. Sålunda torde bestämmelsen i 28 § av gällande förordning om skyldighet för kontrolltjänsteman att giva upptäckta olagligheter tillkänna för allmän åklagare ävensom för överkontrollör hava sin rätta plats i instruktionen för kontrolltjänstemännen. Före-

skriften i 34 § därom, att, när tvist föreligger om beloppet av undansnillat brännvin, domstol äger att i frågan inhämta yttrande från kontrollstyrelsen är obehövlig med hänsyn till innehållet i 2 § 2 mom. av kontrollstyrelsens instruktion den 31 december 1921 (nr 871), jämlikt vilken kontrollstyrelsen har att tillhandahålla offentliga myndigheter med de upplysningar och det biträde, som av dem äskas och ligga inom området för styrelsens verksamhet. Slutligen har styrelsen ansett den i 43 § berörda frågan om ansvar för den, som anställer undersökning nattetid utan giltig anledning och utan att förbrytelse upptäckes icke böra lösas i tillverkningsförordningen utan bedömas enligt allmänna regler om husrannsakan.

1 §.

1 mom. Det möter betydande vanskligheter att uppställa en definition å brännvinstillverkning. En sådan definition torde emellertid icke vara erforderlig, utan är det enligt kontrollstyrelsens mening tillräckligt, att allenast förordningens tillämpningsområde angives. Härvid är först och främst att iakttaga, att från tillämpningsområdet bör uteslutas tillverkning av sådana drycker som öl och vin, vilka enligt gällande rusdrycksförsäljningsförordning intaga en något olika ställning i försäljningshänseende i jämförelse med spritdrycker. Vidare torde böra från förordningens tillämpningsområde uteslutas ej mindre rening av brännvin, enär sådan verksamhet närmast faller under näringsfrihets- och rusdrycksförsäljningsförordningarnas bestämmelser, än även renaturering av denaturerad sprit och alkoholhaltiga preparat.

I avseende å rening av brännvin må särskilt framhållas följande.

I 9 § av gällande förordning stadgas, att, om någon under tid, då han enligt erhållet tillståndsbevis är till brännvinstillverkning berättigad, vill genom särskild destillering rena brännvin, skall sådant ske under tillsyn av kontrollör; destillering å bränneriställe under annan tid är jämväl medgiven, dock skall anmälan därom göras hos vederbörande överkontrollör minst åtta dagar före den tid destillering varje gång företages.

Såsom förhållandena utvecklat sig på brännvinstillverkningens område genom monopoliseringen av reningsverksamheten och begränsningen av tillverkningen vid brännerierna till enbart råbrännvinstillverkning, synes bestämmelsen ifråga icke längre vara erforderlig. Samma tankegång har legat till grund för det förslag till ändrad lydelse av 9 § brännvinstillverkningsförordningen, som var fogat till propositionen nr 191/1922.

Genom upphävandet av stadgandet om särskild rätt till rening av brännvin torde emellertid tillverkaren icke vara förhindrad att vid själva brännvinstillverkningen, innan brännvinet passerat kontrollapparaten eller blivit på annat sätt uppmätt, driva destillationen genom kolonnapparater så långt tillverkaren finner för gott.

I anslutning till vad ovan anförts har föreslagits, att förordningens tillämpningsområde skall omfatta varje förfarande, genom vilket etylalkohol framställes eller utvinnes, där detta förfarande icke är hänförligt till tillverkning av vin eller maltdryck.

Mot detta förslag kan anmärkas, att tillämpningsområdet blir alltför vidsträckt och att det skulle vara riktigare att positivt angiva de olika förfarandena, å vilka förordningen äger tillämpning. Väljer man den senare utvägen kan det emellertid befaras, att förordningen icke kommer att omfatta sådana

nu icke kända förfaringssätt för framställning av brännvin, vilka kunna komma till användning i framtiden. Även om den risken föreligger, att genom den föreslagna bestämmelsen tillämpningsområdet kan hava blivit i någon mån alltför vidsträckt angivet, torde denna risk i praktiken icke föranleda några nämnvärda olägenheter.

Vad som bör förstås med maltdryckstillverkning är tillräckligt angivet i förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. Däremot saknar den svenska lagstiftningen ifråga om rusdryckers tillverkning och försäljning en tillfredsställande bestämning av vad som bör förstås med vin. Det är enligt kontrollstyrelsens mening erforderligt, att, därest en bestämning av brännvinstillverkningsförordningens tillämpningsområde sådan som den nyss ifrågasatta åvägabringas, en mera uttömmande och positiv definition å vin än den i rusdrycksförsäljningsförordningens 1 § angivna uppställes.

Enligt 1 § av rusdrycksförsäljningsförordningen förstås med *spritdrycker* brännvin och andra alkoholhaltiga drycker, som hålla mer än 22 volymprocent alkohol, ävensom sprit och absolut alkohol och med *vin* alla alkoholhaltiga drycker, vilka ej äro tillagade av malt och som hålla mer än 2¼ men ej mer än 22 volymprocent alkohol. Gränsen mellan spritdrycker och vin utgöres sålunda enbart av en alkoholgräns. En dryck, som uteslutande är tillagad av sprit, men håller mindre än 22 volymprocent alkohol, är alltså i rusdrycksförsäljningsförordningens mening att hänföra till vin. Detta är enligt styrelsens mening oriktigt och skulle utan tvivel hava föranlett olägenheter, därest icke partihandeln med vin alltsedan rusdrycksförsäljningsförordningens tillkomst utövades av bolag, vilka såsom vin sålt endast verkliga viner. En ändring av rusdrycksförsäljningsförordningens definition å vin är därför motiverad både av sakliga grunder och med hänsyn till önskvärdheten av att avgränsa vintillverkning från brännvinstillverkning. Förslag till en definition å vin föreligger i det av särskilt tillkallade sakkunniga den 10 juli 1918 avgivna betänkande med förslag till förordning angående tillverkning, införsel och behandling av vin. Enligt 1 § i den föreslagna förordningen skulle med vin förstås genom alkoholisk jäsning framställd dryck av saft, pressad av druvor, bär, frukt eller andra växtdelar i färskt tillstånd. Den sålunda föreslagna definitionen å vin bör enligt kontrollstyrelsens mening med vissa tillägg och ändringar kunna inpassas i rusdrycksförsäljningsförordningen.

Vinsakkunnigas definition å vin saknar varje bestämmelse om alkoholhalten å vinet. En föreskrift härom torde emellertid vara erforderlig. Enligt tidigare i Norge gällande bestämmelser förstods med fruktvin en av frukt-, bär- eller växtsaft genom alkoholjäsning tillverkad dryck, som icke innehöll mer än 15 volymprocent alkohol. Med vin förstods en av druvsaft genom alkoholjäsning tillverkad dryck, som ej innehöll mer än 21 volymprocent alkohol. Varje med brännvin blandad eller beredd dryck av större alkoholstyrka än 15 procent ifråga om fruktvin och 21 procent ifråga om vin ansågs sålunda som brännvin.

Med hänsyn därtill att förskäring av vin i syfte att stärka hållbarheten av ett vin knappast kan förbjudas och då några närmare regler beträffande förskäringen näppeligen kunna lämnas i definitionen, synes man vara hänvisad att genom vissa alkoholgränser angiva, huru långt förskäringen får drivas ifråga om olika slag av vin. Enär ett vin framställt av bär,

frukt eller andra växtdelar i allmänhet icke kan genom jäsning nå så hög alkoholstyrka som druvviner, synes alkoholgränsen för förstnämnda slags viner kunna sättas vid 15 %, vid vilken alkoholhalt en tillfredsställande hållbarhet kan uppnås. Högsta alkoholhalten för druvvinerna torde böra sättas vid 22 % eller den nuvarande gränsen för viner i allmänhet. Den av vinsakkunniga föreslagna bestämmelsen, att saften skulle vara pressad av druvor, bär, frukt eller andra växtdelar i *färskt tillstånd* har synts kontrollstyrelsen onödigt sträng.

Definitionen å vin i rusdrycksförsäljningsförordningen skulle alltså bliva följande:

varje genom alkoholisk jäsning framställd dryck, som håller minst 2¼ volymprocent alkohol och som är tillverkad av saft, pressad av druvor, bär, frukt eller andra växtdelar, dock ej dryck, som, då den framställts av druvsaft, håller mer än 22 volymprocent och, då den framställes av saft av bär, frukt eller andra växtdelar, håller mer än 15 volymprocent alkohol.

Den ifrågasatta definitionen å vin kräver ändring av definitionen å spritdrycker. Denna torde böra erhålla följande lydelse:

spritdrycker: sprit och absolut alkohol samt varje alkoholhaltig dryck, som icke är att hänföra till vin eller maltdrycker och som håller mer än 2¼ volymprocent alkohol.

2 *mom.* Bestämmelsen motsvarar med vissa formella ändringar föreskriften i 3 § 2 mom. av gällande brännvinstillverkningsförordning.

2 §.

I denna paragraf fastställes att brännvin icke må tillverkas annorstädes än i bränneri, som inrättats enligt förordningens bestämmelser.

I övrigt hänvisas till den allmänna motiveringen beträffande särskiljandet mellan skattepliktiga och skattefria bränneri er.

3 och 4 §§.

I 1 § av brännvinstillverkningsförordningen i dess ursprungliga lydelse föreskrevs, att envar välfrejdad person, som ägde eller innehade i mantal satt eller skattlagd jord, ävensom den, som vore behörig att idka fabriksrörelse, finge tillverka brännvin. Vissa närmare angivna ämbets- och tjänstemän samt innehavare av vissa befattningar (1 § 2 mom.) finge emellertid ej taga befattning med brännvinstillverkning. Detsamma gällde om bolag, där någon sådan ämbets- eller tjänsteman eller befattningshavare var delägare, ävensom om den, som blivit dömd för olaga tillverkning eller skatteförsnillning. Slutligen var brännvinstillverkning förbjuden å ecklesiastika och andra boställen så ock å annan kronans jord, som ej med stadgad åborätt besuttes (3 mom.).

Såsom härav inhämtas kunde varje person, som var behörig att tillverka brännvin inrätta ett bränneri för bedrivande av sådan tillverkning. En genomgripande förändring härutinnan ägde rum genom förordningen den 14 juni 1917 (nr 344), varigenom till 1 § i tillverkningsförordningen fogades ett nytt, fjärde, moment av innehåll, att i bränneri, som anlagts eller för brännvinstillverkning inrättats efter ingången av juli månad 1917, sådan tillverkning ej finge äga rum, utan att Kungl. Maj:t därtill lämnat tillstånd; samma

bestämmelse skulle gälla angående tillverkning av brännvin i bränneri, där sådan verksamhet nedlagts av annan anledning än reparation och ej återupptagits före ingången av juli månad 1917. Enligt den till grund för nyss refererade bestämmelse liggande motiveringen skulle tillstånd till påbörjande av brännvinstillverkning i allmänhet förvägras och allenast böra meddelas i reglerande syfte, därest den befintliga rusdrycksindustriens intressen på ett otillbörligt sätt skulle göra sig gällande. Tillstånd borde dock jämväl meddelas att utövas i byggnad, som förut använts för tillverkning, i händelse förutvarande tillverkare kunde påvisa, att han, trots att tillverkningen legat nere under viss tid, haft för avsikt att återupptaga densamma efter denna tids utgång.

I enlighet med bestämmelsen och den till grund för densamma liggande motiveringen har tillstånd i allmänhet förvägrats till påbörjande av ny brännvinstillverkning; dock lämnades under kristiden tillstånd, då sådant begärdes, till påbörjande av brännvinstillverkning vid sulfitbränneri.

Sedan den nya grundsats genomförts i lagstiftningen, att den, som vill tillverka brännvin annorstädes än i de brännerier, som funnos vid ingången av juli månad 1917, måste inhämta särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t, kunna enligt kontrollstyrelsens mening förordningens bestämmelser om rätt att tillverka brännvin betydligt förenklas. Med hänsyn till innehållet i 1 § i näringsfrihetsförordningen är varje svensk man eller kvinna med de undantag och inskränkningar samt under de villkor i övrigt, som i förordningen upptagas, berättigad att i stad eller å landet idka handels- eller fabriksrörelse, hantverk eller annan hantering. Vid sådant förhållande synes det vara obehövligt att, såsom nu är fallet, föreskriva, att brännvinstillverkning må utom av den, som är behörig att idka fabriksrörelse, jämväl utövas av den, som äger eller innehar i mantal satt eller särskilt skattlagd jord. Förslag till borttagande av sagda föreskrift framställdes under förarbetena till 1887 års brännvinstillverkningsförordning och motiverades förslaget ifråga på följande sätt. Bestämmelsen att ägande eller innehavande av i mantal satt eller särskilt skattlagd jord medförde rätt till brännvinstillverkning, innebure, att omyndig eller god frejd saknande person kunde utöva denna hantering. Då behörighet att idka fabriksrörelse tillkomme varje myndig, välfrejdad person, som rådde över sig och sitt gods, skedde genom det föreslagna stadgandet ingen otillbörlig inskränkning i jordägares rätt att utöva brännvinstillverkning. Förslaget om borttagande av den ifrågavarande bestämmelsen upptogs emellertid icke i den proposition i ämnet, som framlades till 1887 års riksdag. Bestämmelsen har allt fortfarande kommit att kvarstå. På de grunder, som ovan refererats, och enär jämväl en omyndig person kan vinna rättighet att idka näringsyrke, såvida förmyndaren därtill samtycker (§ 6 näringsfrihetsförordningen) — varigenom en omyndig person, som t. ex. genom arv kommer i besittning av ett bränneri, icke på grund av sitt omyndighetstillstånd förhindras att fortsätta brännerirörelsen — är enligt kontrollstyrelsens mening den meranämnda bestämmelsen icke erforderlig.

Då numera särskilt tillstånd av Konungen meddelas för påbörjande av brännvinstillverkning, synes bestämmelsen om förbud mot brännvinstillverkning å ecklesiastika och andra boställen, så ock å annan kronans jord, som ej med stadgad åborätt besittes, vara överflödig.

I 3 § har angivits dels vid vilka brännerier tillverkning får bedrivas, dels av vilka personer tillverkningen må utövas.

I gällande brännvinstillverkningsförordning saknas närmare bestämmelser om vem som är att anse såsom tillverkare. Enligt grunderna för förordningen synes med tillverkare böra förstås den, som innehar bränneriet, vare sig det är en fysisk person eller ett bolag. Härutinnan synes någon ändring icke vara lämplig och styrelsen har i överensstämmelse härmed utformat 4 § 1 mom.

De i 1 § 2 mom. intagna diskvalifikationsgrunderna för vissa angivna personer att utöva brännvinstillverkning hava avseende såväl å den person, som innehar bränneri som ock å det bolag, som utövar brännvinstillverkning. Denna bestämmelse har i praktiken föranlett olägenheter och torde i åtskilliga fall icke hava kunnat tillämpas. De stora bolag i mellersta och norra Sverige (t. ex. Stora Kopparbergs bergslags aktiebolag, Kramfors aktiebolag, Vifstavarfs aktiebolag m. fl.), vilka såsom en gren av sin rörelse utöva sulfitbrännvinstillverkning och vilkas aktier säljas på börsen, kunna lätt bland sina aktieägare räkna personer, hänförliga till de i 2 § 2 mom. angivna befattningshavarna. Det torde vara omöjligt både för den myndighet, som har att pröva bolagets behörighet för brännvinstillverkning, och för bolagen själva att, då bolagens aktier köpas och säljas fritt på börsen, svara för att bland bolagets aktieägare icke finnes någon till de i 1 § 2 mom. av gällande förordning hänförliga befattningshavare. Den svårighet, som sålunda förefunnits, har i allmänhet kringgåtts på det sätt, att en viss person angivits i tillståndsbeviset såsom tillverkare, ehuru han egentligen endast som föreståndare utövat tillverkningen för den egentliga tillverkaren-bolagets räkning.

Enligt kontrollstyrelsens mening bör den praxis, som sålunda utvecklats, så tillvida vinna beaktande i lagstiftningen, att det föreskrives, att i varje nytt bränneri skall finnas en föreståndare, som har högsta inseendet över bränneriets skötsel och som är ansvarig för att tillverkningen bedrives i enlighet med givna föreskrifter. Tillverkaren kan antingen själv vara föreståndare eller utse särskild person att vara det.

Diskvalifikationsbestämmelserna, åt vilka kontrollstyrelsen givit en enklare formulering, såsom redan skett i rusdrycksförsäljningsförordningen, torde böra inskränkas att hava tillämpning å den som förestår bränneri.

5 §.

Bestämning av tillverkningsår har hittills saknats i förordningen. På grund av den förändrade uppställningen av förordningen, varvid skattefria bränn erier ställts i motsättning mot skattepliktiga bränn erier, torde en sådan böra införas.

Definitionen å tillverkningsdygn motsvarar med viss formell ändring 6 § 3 mom. i förordningen.

6 §.

Bestämmelserna om grunderna för bränn erikontrollen ansluta sig nära till gällande bestämmelser i 1 § 2 mom. av gällande sockerbeskattningsförordning och 5 § i kontrollstyrelsens förslag till maltskatteförordning samt äro avsedda att täcka 19 § i brännvinstillverkningsförordningen.

7 §.

Denna paragraf har erhållit en mot 5 § i sockertillverkningsförordningen svarande lydelse.

8 §.

I 2 § 4 mom. av gällande förordning stadgas, att det är Kungl. Maj:t obetaget att, där högst viktiga omständigheter sådant föranleda, föreskriva inställande under viss tid av all brännvinstillverkning. Innebörden av detta stadgande bör givetvis bibehållas, men torde böra erhålla en i huvudsak mot 70 § 2 mom. i rusdrycksförsäljningsförordningen svarande lydelse, vilken grundar sig på de erfarenheter, som gjordes under kristiden. Däremot visade sig den nu gällande lydelsen i brännvinstillverkningsförordningen erbjuda vissa svårigheter för åvägabringande av inskränkningar i brännvinstillverkningen, utan att förbud genomfördes.

9 §.

1 mom. I gällande brännvinstillverkningsförordning finnas icke några särskilda bestämmelser meddelade, huru bränneri och nederlagsmagasin skola vara inrättade. Däremot finnas utförliga bestämmelser härom i ordningsstadgan för brännerierna (1—7 §§). I likhet med vad som skett i 6 § av sockerbeskattningsförordningen beträffande sockerfabrik och sockermagasin och 10 § i förslaget till maltskatteförordning beträffande skattepliktigt bryggeri, torde vissa allmänna bestämmelser böra meddelas, huru bränneri och magasin eller rum för nederlag skola vara inrättade, och bör det tillkomma kontrollstyrelsen att sedan med ledning av sagda bestämmelser meddela särskilda föreskrifter. I några fall har fristående cistern använts såsom nederlagsrum. Då en sådan cistern är svår att övervaka, torde användande av fristående cistern såsom nederlagsrum böra förbjudas.

2 mom. Det torde vara erforderligt, att bestämmelse beträffande belägenheten av nederlagsmagasin meddelas i förordningen. Förevarande föreskrift är hämtad från 7 § 3 mom. i ordningsstadgan.

10 §.

Denna paragraf motsvarar 21 § i gällande förordning. Det har från bränneriidkarnas sida gjorts gällande, att den ersättning, som lämnas för förmånen av kost och logi, är för låg. En framställning från bränneriidkarnas sida har emellertid icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd (se proposition 189 1921.).

I 9 § av sockertillverkningsförordningen finnes en motsvarande bestämmelse, enligt vilken gottgörelse för boningsrum och kost till beloppet fastställes i samband med bestämmandet av arvode till kontrolltjänsteman på sätt särskilt stadgas. Genom 9 § i instruktionen för kontrolltjänstemän vid sockerbeskattningen den 15 juni 1922 (nr 342) har gottgörelsen bestämts att tillsvidare utgå med en krona om dagen för tillhandahållet boningsrum och en krona 50 öre om dagen för kost, som av tillverkare anskaffas åt kontrolltjänsteman.

Enligt kontrollstyrelsens mening är det lämpligt, att beloppet för ersättning för kost och boningsrum icke bestämmes i förordningen. Det skulle sålunda i förordningen allenast meddelas en likartad bestämmelse som i sockerbeskattningsförordningen. Vidare torde böra särskilt stadgas, att gottgörelsen utgår för kost och boningsrum var för sig med samma belopp, som angivits i den ovanberörda instruktionen för kontrolltjänstemän vid sockerbeskattningen.

11 §.

I brännvinstillverkningsförordningen hava hittills saknats alla bestämmelser om skyldighet för tillverkaren att tillhandahålla planritning och beskrivning över bränneriet. I 14 § av ordningsstadgan förutsättes, att vid besiktning av bränneri skola finnas tillgängliga en genom kontrollstyrelsens försorg över bränneriet upprättad ritning och beskrivning. Då icke obetydliga kostnader kunna vara förenade med upprättande av ritning och beskrivning och då dessa kostnader icke böra åvila statsverket, har kontrollstyrelsen ansett, att samma skyldighet, som nu åligger sockertillverkare enligt 10 § i sockerbeskattningsförordningen och maltdryckstillverkare enligt 16 § i gällande maltskatteförordning (motsvarande 11 § i förslaget till maltskatteförordning), bör åligga brännvinstillverkare, nämligen att själv upprätta och tillhandahålla ritning och beskrivning över bränneriet. Sagda handlingar äro nämligen av grundläggande betydelse för de årliga besiktningarna av brännerierna.

Förevarande paragraf har i övrigt erhållit en likartad lydelse som 11 § i förslaget till maltskatteförordning och 9 § i sockerbeskattningsförordningen.

12 §.

Bestämmelserna i förevarande paragraf motsvara 4 § i brännvinstillverkningsförordningen med de ändringar, som äro betingade av de nya bestämmelserna i förordningsförslaget.

Hittills har ovisshet rått beträffande den tidpunkt, då brännvinstillverkning skall anses hava tagit sin början. Enligt kontrollstyrelsens mening måste detta anses äga rum, då tillverkare vidtager åtgärd för att framställa alkohol. Detta sker, då jäst tillsättes den i bränneriet framställda mäsken.

13 §.

Bestämmelserna om besiktning av bränneri finnas för närvarande i 14 § av ordningsstadgan. Enär bestämmelserna härom böra finnas i förordningen i likhet med vad som skett i sockerbeskattningsförordningen och i förslaget till maltskatteförordning och då de i sistsagda förslag stadgade föreskrifterna (17 §) enligt styrelsens mening erhållit en utformning, som lämpar sig jämväl för förhållandena på brännvinstillverkningens område, har den förevarande paragrafen i huvudsak erhållit en mot 17 § i förslaget till maltskatteförordning svarande lydelse.

14 §.

1 mom. Motsvarar 6 § 1 mom. brännvinstillverkningsförordningen.

2 mom. Då rätt till brännvinstillverkning upphör böra åtgärder från kontrollens sida vidtagas till förhindrande av olaga brännvinstillverkning. Föreskrifter härom äro meddelade i förevarande moment.

15 §.

I 3 § 1 mom. av gällande förordning har föreskrivits, att redskap av vilken storlek och beskaffenhet som helst allenast med de inskränkningar, som kunna föreskrivas för kontrollens handhavande, ävensom alla slags rå-

ämnen må användas. Stadgandet om tillåtna redskap och råämnen synas böra infogas på denna plats i förordningen. Beträffande det föreslagna förbudet mot användning av sockerbetor samt i vissa fall av melass hänvisas till allmänna motiveringen kap. II.

16 §.

1—2 mom. Motsvarar 8 § i brännvinstillverkningsförordningen. Bestämmelserna i förordningen den 28 juni 1911 (angående särskild avgift för brännvin, som tillverkas vid bränneri under tid, då maniokarot och vissa andra utländska råämnen där användas, ävensom särskild skatt å dylika ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse) hava emellertid inarbetats i den förevarande paragrafen.

I enlighet härmed torde nyssnämnda förordning, i vad den avser användning av maniokarot och vissa andra utländska ämnen för brännvinstillverkning böra upphävas.

3 mom. I 3 § 1 mom. av gällande förordning stadgas, att malen spannmål må användas allenast under den kontroll, som av Kungl. Maj:t föreskrives, och har på grund härav i 12 § av ordningsstadgan föreskrivits, att i bränneri, där tillverkare icke anmält sig ämna använda majs, malen spannmål icke må införas, utan skall därest tillverkaren vill inmäska spannmål i malen form, förmalningen ske i bränneriet. Sagda föreskrifter synas för framtiden kunna meddelas av kontrollstyrelsen.

17 §.

I denna § hava sammanförts stadganden om de skyldigheter, som åligga tillverkare enligt olika författningsrum i förordningen och ordningsstadgan.

1 mom. motsvarar 11 § i förordningen.

2 mom. motsvarar 10 § i förordningen.

3 mom. Någon motsvarande bestämmelse finnes icke i de för brännvinstillverkning meddelade bestämmelser. Ehuru det måste anses ligga i sakens natur, att kontrolltjänsteman har den i momentet angivna rättigheten, har en mot 15 § sista stycket i sockerbeskattningsförordningen och 6 § 4 mom. i förslaget till maltskatteförordningen svarande bestämmelse för tydlighetens skull ansetts erforderlig.

4—7mom. motsvarar 10 och 11 §§ ordningsstadgan.

18 §.

Motsvarar 28 § brännvinstillverkningsförordningen.

19 §.

I denna paragraf hava föreskrifter lämnats om bestämd bränningstermin vid de skattepliktiga brännerierna (se allmänna motiveringen sid. 46). Enär emellertid pressjästbrännerierna för närvarande räknas till skattepliktiga brännerier, har föreslagits, att dessa brännerier skola få bedriva tillverkning under hela året och ändå betraktas såsom skattepliktiga, dock under vissa villkor, beträffande vilka det hänvisas till kap. III i motiveringen.

20 §.

1 mom. motsvarar 25 § 1 mom. brännvinstillverkningsförordningen.

2 mom. I gällande förordning finnas icke bestämmelser om sprithållare och sprithållarrum, ehuru dessa hava stor betydelse för kontrollen. Sedan brännvinet passerat genom kontrollapparaten tömmes det i sprithållaren i sprithållarrummet, som står under kronans lås. Där äger ytterligare mätning av brännvinet rum. Denna dubbla kontroll som vid 1907 års riksdag (se ovan sid. 35) ansetts vara av betydelse, att den borde bibehållas, skänker det svenska kontrollsystemet dess fasthet.

Med hänsyn härtill torde det principiellt viktiga av de i 5 och 6 §§ av ordningsstadgan förekommande föreskrifterna om sprithållare och sprithållarrum böra införas i förordningen.

3 mom. motsvarar med vissa mindre ändringar 25 § 2—4 mom. i förordningen. Då kontrollapparaterna förvaras i särskilt för ändamålet förfärdigade lådor och det inträffat att tillverkare förstört sådana lådor utan att han härför blivit ersättningsskyldig, har bestämmelse intagits att han jämväl är skyldig ersätta skada, som uppkommer å emballage.

4 mom. motsvarar 27 § 1 mom. i gällande förordning.

21 §.

Motsvarar 23 § i förordningen.

22 §.

Motsvarar med vissa förtydliganden 24 § 1 och 2 mom. i förordningen. I 1 mom. har därjämte intagits föreskrift om den dubbla uppmätningen (se ovan under 20 § 2 mom.). Bestämmelse härom saknas visserligen i nu gällande förordning, men då den har stor principiell betydelse, synes den böra intagas i förordningen.

23 §.

Motsvarar 26 § 1 mom. första stycket och 26 § 2 mom. i förordningen. Bestämmelsen i 26 § 1 mom. andra stycket har överförts till bestämmelserna i kap. VI om beskattning och särskilda avgifter m. m.

24 §.

För närvarande synes brännvinstillverkare äga fritt disponera över brännvin, för vilket han betalt skatt. Hans dispositionsrätt är emellertid väsentligen inskränkt genom bestämmelsen i 8 § 1 mom. i rusdrycksförsäljningsförordningen, enligt vilket lagrum tillverkare ej må i samband med rörelsens bedrivande annorledes än genom försäljning avhända sig rusdrycker till annan.

I praktiken hava förhållandena utvecklat sig i den riktningen, att tillverkare vid skattepliktigt bränneri endast kan sälja det tillverkade brännvinet till den, som till avsalu bedriver rening av brännvin, eller exportera detsamma. Någon användning av brännvinet inom den egna rörelsen kan icke ifrågakomma, enär han icke kan erhålla skattefrihet för detsamma, och användande av skattepliktigt brännvin för framställning av industriella och

tekniska produkter icke är möjligt i konkurrensen med motsvarande produkter framställda av skattefritt brännvin.

Med hänsyn härtill synes det i tillverkningsförordningen böra fastslås, att, där vid skattepliktigt bränneri tillverkat brännvin icke utföres ur riket med iakttagande av de härför av Konungen meddelade bestämmelser, det tillverkade brännvinet skall försäljas till den, som till avsalu bedriver rening av brännvin.

För att erhålla en garanti för att icke något brännvin »kommer bort» vid bränneriet, torde böra stadgas, att all försändning av brännvin skall ske medelst förpassning under statens kontroll — något som möjliggöres därigenom, att kontrolltjänsteman finnes såväl vid bränneriet som vid det vid varje reningsverk befintliga nederlaget. Vidare bör föreskrivas, att brännvin, som icke direkt från sprithållarrummet förpassas till reningsverk, skall förvaras i nederlagsmagasin under kronans lås till dess brännvinet förpassas. Även om tillverkare sålunda betalade skatten för brännvinet, bleve enligt förslaget hans dispositionsrätt över detsamma inskränkt.

25 §.

Motsvarar 16 § i brännvinstillverkningsförordningen.

26 §.

Då tillverkarna enligt 24 § 1 mom. i förordningsförslaget bliva skyldiga att sälja allt av dem tillverkat brännvin, som icke exporteras, till den, som till avsalu bedriver rening av brännvin, följer härav såsom konsekvens, att bestämmelser meddelas, huruledes priset på det till innehavaren av reningsverket försålda brännvinet skall bestämmas. I propositionen 191/1922, som avsåg att reglera partihandeln med rusdrycker, förelåg samma problem och enligt ett till propositionen fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 9 § i brännvinstillverkningsförordningen skulle priset bestämmas genom en prisnämnd.

Tankegången i den förevarande paragrafen ansluter sig nära till nyssberörda förslag. Kontrollstyrelsen har emellertid ansett det vara erforderligt, att prisnämnden skulle äga att bestämma icke endast beträffande priset utan även rörande leveransbestämmelser i övrigt, såsom sättet för erläggande av likvid m. m. Med hänsyn därtill att olika slag av brännvin (potatisbrännvin och jästbrännvin) uppköpas och olika pris kunna komma ifråga för olika slag, torde det vara lämpligt, att tillverkarnas representation i prisnämnden växlar allt efter de olika slag av brännvin som prissättningen gäller. Antalet ledamöter i nämnden bör därför ej begränsas till nio; någon särskild föreskrift om tillverkarnas olika representation i nämnden torde ej i detta sammanhang behöva meddelas, enär Konungen enligt den föreslagna bestämmelsen skall utfärda närmare föreskrifter om ordningen för tillsättande av prisnämndens ledamöter samt om nämndens verksamhet.

27 §.

Motsvarar 23 § i förordningen.

28 §.

Motsvarar 24 § 3 mom. i förordningen. På grund av skiftande förhållanden vid de skattefria brännerierna torde det icke vara lämpligt att i förordningen meddela mera detaljerade bestämmelser om kontrollens anordning.

29 §.

1 mom. Till förekommande av att brännvin »kommer bort» från bränneriet, sedan tillverkningen avslutats, torde böra föreskrivas, att allt brännvin inlägges å nederlag, som enligt 10 § skall stå under kronans lås.

2 mom. De nuvarande skattefria bränneriernas tillverkning har i ganska stor omfattning varit lagd på export. Från dessa bränneriers sida har gång efter annan framförts önskemål därom, att det skulle möjliggöras för dem att inrätta ett eller flera särskilda uppsamlingsställen för det skattefria brännvinet, varigenom exporten av större kvantiteter skulle underlättas. Kontrollstyrelsen har för sin del ansett en sådan anordning lämplig och ändamålsenlig och därför i det förevarande momentet föreslagit, att skattefritt brännvin må i den omfattning och på det sätt, Konungen föreskriver, uppläggas å särskilda för ändamålet inrättade exportnederlag.

30 §.

Enär det visat sig erforderligt, att för erhållande av kontroll över de skattefria brännerierna en årligen företagen inventering verkställes, har bestämmelse härom i denna § meddelats.

31 och 32 §§.

Med hänsyn till de ändrade förhållanden, som numera genom aktiebolaget Vin- och spritcentralens bildande inträtt ifråga om reningsverken, torde böra stadgas, att allmänt nederlag endast må innehavas av den, som till avsalu bedriver rening av brännvin.

Övriga bestämmelser torde ej kräva särskild motivering.

33 §.

Motsvarar i tillämpliga delar 13 § i nederlagsstadgan.

34 §.

Motsvarar 2 § 2 stycket i nederlagsstadgan.

35 §.

Motsvarar 12 § 1 mom. i brännvinstillverkningsförordningen.

36 §.

Bestämmelse om erläggande av skatt finnes i 12 § 2 mom. av tillverkningsförordningen. Den förevarande paragrafen har erhållit en med 24 § i socker-

beskattningsförordningen och 26 § i förslaget till maltskatteförordning analog utformning, varvid uttrycklig bestämmelse intagits därom, att påföringsbevis vid allmänt nederlag må tjäna såsom betalningsmedel.

37 §.

I denna paragraf hava sammanförts bestämmelser, när, av vilka och för huru mycket brännvin skatt skall betalas.

1 mom. Det har synts kontrollstyrelsen icke finnas anledning att förmena tillverkare honom enligt 14 § 1 mom. i gällande förordning tillkommande rätt att disponera över 15 % av det å nederlag liggande brännvinet utan att skatt erlägges, under villkor att skatten för vad sålunda uttagits erlägges före tillverkningsårets utgång. Bestämmelsen ifråga är analog med föreskriften i 14 § 1 mom. av gällande förordning.

Då kontrollapparatens utslag eller vid tillfälle, då denna apparat kommit i olag, handuppmätning är bestämmande för den skatt, som debiteras bränneriet, oavsett den skattebetalning, som kan ske för varje från bränneriet förpassad post brännvin, har bestämmelse meddelats, att all debiterad skatt skall hava erlagts, innan allt brännvin bortförts från bränneriet.

2 mom. Motsvarande bestämmelser finnas i 14 och 15 §§ i nederlagsstadgan.

3 mom. Motsvarande bestämmelser finnas i förordningen den 11 juni 1920 (nr 277) angående försäljning av odenaturerad sprit, framställd ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning. Ifrågavarande bestämmelsers temporära karaktär skulle sålunda upphöra, och därest förevarande förslag skulle träda i kraft före den 1 oktober 1925, torde i samband härmed ifrågavarande förordning nr 277/1920 böra upphävas.

Enligt kontrollstyrelsens mening bör den kvantitet skattefri sprit, som av partihandlare med skattefri sprit försäljes för reningsändamål, fortfarande bestämmas av Konungen, men övriga villkor, i enlighet med de till grund för förevarande förslag till förordning liggande principer, bestämmas av kontrollstyrelsen.

38 §.

Motsvarar 12 § 3 och 4 mom. i brännvinstillverkningsförordningen. I sistnämnda mom. har varit bestämt, att restitution av brännvinstillverkningsskatt fått åtnjutas för, bland annat, brännvin, som vid krutbruk eller ammunitionsfabriker, tillhöriga staten, användas för tillverkning av krut eller knallkvicksilver, avsedda för krigsbruk eller för övningar i försvarsändamål. Dessa statens institutioner kunna emellertid av kontrollstyrelsen medgivas rätt att enligt 8 § i förordningen den 1 juli 1918 (nr 508) angående handel med skattefri sprit inköpa den för dem erforderliga spriten i skattefri form, vilket förfaringssätt också i viss utsträckning redan vunnit tillämpning. Under sådana förhållanden saknas anledning att bibehålla bestämmelsen om skatterestitution för sprit till krutbruken, varför föreskriften om dylik restitution uteslutits.

39 §.

Motsvarar 13 § 1, 3 och 4 mom. brännvinstillverkningsförordningen.

40 §.

Motsvarar 17 § 2 mom. i förordningen och 16 § i nederlagsstadgan.

41 §.

Bestämmelser om eftergift av skatt finnas i 17 § 1 mom. brännvinstillverkningsförordningen. De förevarande bestämmelserna hava utformats med hänsyn till innehållet dels i nyssnämnda 17 § 1 mom., dels i 27 § 2 mom. i sockerbeskattningsförordningen; grundsatsen att eftergift må kunna meddelas för socker, som förkommer under förpassning mellan inrikes orter på grund av uppbringning, skeppsbrott eller annan olycka, synes jämväl vara tillämplig i fråga om brännvin, som befinnes under förpassning.

42 §.

1 mom. Motsvarar 5 § i brännvinstillverkningsförordningen.
2 mom. Motsvarar 7 § i förordningen.
3 mom. Motsvarar 26 § 1 mom. andra stycket i förordningen.
4 mom. Motsvarar närmast senare delen av 22 § 2 mom. i förordningen.
5 mom. Bestämmelserna i 21 § 2 mom. av gällande förordning och 3 § i förordningen den 24 oktober 1919 (nr 666) äro här sammanförda.
6 mom. Beträffande betalningsskyldighet ifråga om i denna paragraf stadgade avgifter och ersättningar har i detta mom. införts en med 26 § 5 mom. i sockerbeskattningsförordningen analog bestämmelse.

43 §.

Motsvarar 18 § i nederlagsstadgan.

44 §.

Motsvarar 30 § i gällande förordning. I nuvarande 1 mom. stadgas, att visst ansvar skall ådömas där någon som erhållit tillstånd till brännvinstillverkning, å bränneriet tillverkar brännvin antingen under tiden från första maj till första oktober, såvida han under sagda tid ej därtill berättigats, eller under tid, då Konungen förbjudit brännvinstillverkning. De tillfällen, då ansvar skall ådömas, torde böra utsträckas till tillverkning under tid, då överkontrollör eller kontrollstyrelsen förbjudit utövande av tillverkning, enär inom bränneriet företagits ändringar av beskaffenhet att hindra utövandet av en betryggande kontroll (förslagets 14 § 2 och 3 mom.).

45 §.

Motsvarar 31 § i gällande förordning.

46 §.

Motsvarar med några formella ändringar 32 § i gällande förordning.

47 §.

Motsvarar 33 § i gällande förordning. Den särskilda avgift och den sammanlagda minimiavgift, som enligt paragrafen skola erläggas, hava höjts till 8 öre resp. 800 kronor för att erhålla motsvarighet till avgift, som enligt 39 § 2 mom. skall utgå. Uppenbarligen har stadgandet i ansvarsbestämmelserna om minimiavgiften på grund av något förbiseende icke blivit höjd samtidigt med att föreskriften om den särskilda avgiften i 13 § 4 mom. av förordningen höjdes från 5 till 8 öre genom förordningen den 28 juni 1911.

48 §.

Motsvarar 35 § i gällande förordning.

49 §.

1 och 2 mom. I 24 § av förslaget stadgas *dels* att tillverkaren är skyldig försälja allt tillverkat brännvin till den, som till avsalu bedriver rening av brännvin, där brännvinet icke utföres ur riket, *dels* att försändning av brännvin till reningsverk skall ske medelst förpassning under statens kontroll. Det låter tänka sig, att någon, som har tillgång till lokalerna i bränneriet, tager undan brännvin för egen eller annans räkning. Det låter jämväl tänka sig, att vid försändning av brännvin den, som har hand om transporten, eller annan person undansnillar brännvin eller olovligen bryter lås eller försegling, som anbragts av kontrolltjänsteman. Dylika fall av undantagande eller undansnillande av brännvin eller brytande av lås eller försegling böra, i likhet med vad som skett beträffande likartade förseelser i avseende å socker (jmfr 30 § sockertillverkningsförordningen), beläggas med straff. I detta sammanhang har intagits den i 37 § 2 mom. av gällande förordning stadgade ansvarspåföljden för tillverkare vid jästfabrik, som tillverkar mera brännvin i förhållande till jäst än vartill han enligt 19 § är berättigad, straffsatsen har emellertid skärpts.

3 mom. Det kan tänkas, att en tillverkare eller föreståndare vid skattefritt bränneri icke låter utöva tillräcklig tillsyn över bränneriet och däri framställt brännvin samt att på grund av deras vårdslöshet brännvin blir obehörigen bortfört från bränneriet, utan att tillverkaren eller föreståndaren själv kan anses hava direkt medverkat till brännvinets bortförande. Ansvar för uppenbar vårdslöshet vid tillsynen å bränneriet torde i dylikt fall böra kunna utkrävas. Dessutom har i momentet införts ansvarsbestämmelse för förbrytelse mot föreskriften i 29 § 1 mom.

50 §.

I denna paragraf hava sammanförts ansvarsbestämmelser för de fall, då någon företager brännvinstillverkning i strid mot föreskrifterna i 21 eller 27 § eller vägrar att hålla handelsböcker med tillhörande verifikationer tillgängliga för vederbörande kontrolltjänsteman eller vägrar denne tillträde till rum eller byggnad, där undersökning skall verkställas. I 38 § av gällande förordning stadgas bötesansvar från och med etthundra till och med ettusen kronor, där någon vägrat den, som äger anställa undersökning i avseende å förbrytelse mot förordningen tillträde till rum eller byggnad, där undersök-

ning får äga rum. Ifrågavarande bestämmelse har inarbetats i den förevarande paragrafen, varvid bötesminimet sänkts till femtio kronor, men bötesmaximet bibehållits.

51 §.

Motsvarar 37 § 1 mom. i gällande förordning. Jmfr härmed 33 § i sockerbeskattningsförordningen och 50 § i förslaget till maltskatteförordning.

52—55 §§.

Motsvara 39—42 §§ i gällande förordning.

56—58 §§.

Motsvara 44—46 §§ i gällande förordning.

59—63 §§.

Motsvara 47—51 §§ i gällande förordning.

Ikraftträdandet.

Förordningen har föreslagits skola träda i kraft den 1 oktober 1924. Vid dylikt förhållande måste den temporärt — till och med den 30 september 1923 — gällande förordningen den 11 juni 1920 (nr 277) angående försäljning av odenaturerad sprit, framställd ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning samtidigt upphävas.

Övriga författningsförslag.

Beträffande den föreslagna ändrade lydelsen av 1 § rusdrycksförsäljningsförordningen hänvisas till speciella motiveringen under 1 §. De ändrade lydelserna i övriga författningsförslag äro påkallade för ändrad paragrafhänvisning.

Bilaga A.

Tabell

utvisande pressjästfabrikernas produktion av jäst och brännvin under tillverkningsåren 1902—1903 till 1921—1922 samt proportionen mellan brännvin och jäst

Tillverkningsår	Tillverkning av ren jäst kg.	brännvin liter av normalstyrka	Liter brännvin av normalstyrka per 100 kg. ren jäst
1902—1903	2,605,676	5,959,795	228.7
1903—1904	2,980,290	6,097,210	204.6
1904—1905	2,690,313	6,127,826	227.8
1905—1906	2,757,285	6,123,565	222.1
1906—1907	2,869,898	6,192,964	215.8
1907—1908	2,909,053	6,043,756	207.8
1908—1909	2,817,095	5,970,983	212.0
1909—1910	2,997,138	5,135,612	171.4
1910—1911	3,084,247	4,271,758	138.5
1911—1912	3,060,254	4,063,377	132.8
1912—1913	3,333,152	3,843,895	115.3
1913—1914	3,450,020	4,079,328	118.2
1914—1915	3,452,493	3,622,197	104.9
1915—1916	3,738,384	3,802,432	101.7
1916—1917	3,679,644	3,750,052	101.9
1917—1918	3,365,674	3,863,358	114.8
1918—1919	5,105,200	6,262,308	122.7
1919—1920	5,288,382	6,308,287	119.3
1920—1921	5,204,128	7,345,946	141.2
1921—1922	5,549,910	8,176,180	147.3

Bilaga B.

Berlin, den 17. april 1922.

Sehr geehrter Herr S.

Ihr Frage: »Wie gross ist bei der Herstellung von Presshefe notwendigerweise die Ausbeute an Sprit?» möchte ich wie folgt beantworten:

Da ich nicht weiss, welche Rohstoffe bei Ihnen verarbeitet werden, so lege ich die deutschen Verhältnisse zu Grunde. Sie werden dann an der Hand meiner Ausführungen entscheiden können, was für Ihre Verhältnisse, die letzten Endes nicht so sehr verschieden von unseren sein können, zutreffend ist.

Man kann heute die Fabrikation von Hefe so führen, dass dabei nur ganz geringe Mengen Weingeist gewonnen werden. Dazu ist notwendig, dass man in sehr starker Verdünnung arbeitet, viel Stellhefe anwendet und stark lüftet. Die Hefe ist aber dann minderwertig. Sie ist unrein, enthält viel Kahmhefe und hat auch eine geringe Triebkraft. Eine genaue Kalkulation der Gestehungskosten wird zu der Ueberzeugung führen, dass man sich vorteilhafter mit einer geringeren Ausbeute an Hefe begnügt und die höhere Weingeistausbeute anstrebt. Bei höchster Hefeausbeute sind nur noch 0.4 bis 0.5 % Alkohol in der Würze. Die Gewinnung von Branntwein aus dieser Würze wird dann teuer. Vor dem Kriege gab es in Deutschland eine Reihe von Hefefabriken, die ohne Branntweingewinnung arbeiteten. Man hat sie gezwungen, auch die kleinen Mengen von Branntwein dem Wirtschaftsleben zuzuführen. Heute arbeiten daher alle Fabriken mit Branntweingewinnung.

Das Rohmaterial spielt keine besondere Rolle bei der Ausbeute an Branntwein. Man erhält bei Getreide oder Mais die gleichen Ausbeuten, da man von Stammwürzen mit einem bestimmten Gehalt ausgeht (meist 12° Balling). Anders liegen allerdings die Verhältnisse bei der Verwendung von Melasse, deren Salzgehalt eine störende Rolle spielt.

Früher hat man bei uns in Deutschland mit einer Ausbeute von 20 bis 24 kg. Presshefe und 20 Liter Weingeist aus 100 kg. Maischstoffen (Getreide und Mais) gerechnet. Als Beispiel eines Maischrezepts kann nach Kiby (Presshefefabrikation Seite 531) folgendes gelten: 50 % Gerste (als Grünmalz), 30 % Mais, 10 % Roggen und 10 % Malzkeime.

Durch Vervollkomnung der Verfahren hat man die Ausbeuten auf 30 kg. Presshefe und 18 bis 20 Liter Weingeist aus 100 kg. Maischstoffen gebracht.

Seit dem Jahre 1910, nach dem Braasch mit seinem Verfahren hervorgetreten war, das auf kalter Führung zu Beginn, langer Gärzeit, sehr starkem Lüften bei dünnen Würzen basirt, lernte man das alte Verfahren in dem Sinne umzuändern, dass man bei dünnen Maischen und grosser Hefeaussaat erheblich mehr lüftete.

Auf diese Weise erzielt man heute aus *Getreide und Mais* eine Ausbeute von etwa *40 % gute Hefe* und *10 bis 12 % Weingeist.* Hierbei findet eine Verdünnung des Rohmaterials um das 14- bis 15- fache statt.

Bei Verarbeitung reiner *Melasse* unter Zusats von *Malzkeimen* ist als Höchstausbeute *30 bis 35 % Presshefe* und *15 bis 16 % Weingeist* anzunehmen.

Wird bei Getreide und Mais aus 100 kg. Maischstoffen mehr Weingeist erzeugt als 13 Liter und bei Melasse mehr als 16 Liter, so liegt der Verdacht vor, dass die Erzeugung von Branntwein anstatt Hefe angestrebt wird.

Andererseits darf man annehmen, dass bei einer Branntweinsausbeute bis herunter auf etwa 6 % (6 Liter Weingeist aus 100 kg. Maischstoffen) die Hefe noch gut sein wird. Bei geringeren Branntweinmengen dürfte mit dauernd guten Ausbeuten einer triebkräftigen reinen Hefe nicht zu rechnen sein.

Ich nehme an, dass Ihnen vorerst diese Angaben genügen werden, um einen Einblick in die entsprechenden Verhältnisse zu erhalten, möchte Sie aber auch darauf aufmerksam machen, dass die Hefefabriken nicht gerne genaue Angaben über ihre Einmaischzahlen machen. Man muss daher bei der Nachprüfung sehr auf der Hut sein. Ich stehe Ihnen gerne mit weiterem Material zur Verfügung, wenn Sie mir die Richtung angeben, in der es liegen soll.

Mit den verbindlichsten Empfehlungen und Grüssen bin ich Ihr

ergebenster

Dr. Fritzweiler.

Bilaga C.

Protokoll, hållet vid sammanträde i Kungl. kontrollstyrelsen den 19 december 1922.

Närvarande: Överdirektören Zethelius, ledamöterna Lagergren, Envall, Thulin och Larsson samt av chefen för finansdepartementet tillkallade sakkunniga ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren Swen Persson i Fritorp, överkontrollören fil. dr. C. von Schéele, direktören V. Tham och direktören E. Wennerberg.

Föredraganden byråchefen Thulin anmälde följande på grundvalen av överläggningar, vilka förts med de sakkunniga inom kontrollstyrelsen, utarbetade förslag till

1. förordning angående tillverkning av brännvin,
2. förordning om ändrad lydelse av 1 § och 74 § 2 mom. i förordningen den 14 juni 1917 (nr 340) angående försäljning av rusdrycker,
3. förordning om ändrad lydelse av 22 och 23 §§ i förordningen den 1 juli 1918 (nr 508) angående handeln med skattefri sprit samt
4. förordning om ändrad lydelse av 11 § i förordningen den 1 juli 1918 (nr 564) angående vissa alkoholhaltiga preparat, ävensom

motiv till förenämnda författningsförslag.

De sakkunniga förklarade sig icke hava något att erinra mot de sålunda utarbetade författningsförslagen och motiven till dessa.

Efter överläggning beslöt kontrollstyrelsen avgiva utlåtande enligt registraturet.

Vid protokollet
G. B. Lagergren.

Statens offentliga utredningar 1923

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

Utredning rör. städernas domstolsväsen. [1923: 6]
Förslag till strafflag, allmänna delen, samt till lag ang. villkorlig frigivning. [1923: 9]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Folkomröstningskommitténs utredningar 3. Folkomröstningsinstitutet i den schweiziska demokratien. [1923: 10] 4. Folkomröstningsinstitutet i Nordamerikas förenta stater. [1923: 8] 5. Folkomröstningsinstitutet utanför Schweiz och Förenta staterna. [1923: 20]
Folkomröstningskommitténs betänkande ang. decisiv folkomröstning. [1923: 19]
Betänkande och förslag i fråga om kvinnors tillträde till statstjänster 3. Kvinnas behörighet att innehava prästerlig och annan kyrklig tjänst. [1923: 22]
Betänkande med förslag till lönereglering för befattningshavare i domsagorna m. m. [1923: 27]

Kommunalförvaltning.

Kommunalförfattningssakkunnigas betänkande 4. [1923: 18]

Statens och kommunernas finansväsen.

Magistraternas befriande från ansvar för kronouppbörden m. m. [1923: 1]

Politi.

Förslag till lag om lösdrivares behandling. [1923: 2]
Betänkande med förslag till förordning ang. tillverkning av brännvin m. m. [1923: 28]

Socialpolitik.

Hälso- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

K. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 6. [1923: 24]

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Spannmålsmarknadssakkunnigas betänkande. [1923: 3]
Betänkande ang. det ecklesiastika arrendeväsendet. [1923: 12]
Inventering av odlingsjord längs Inlandsbanan. [1923: 25]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Statens ställning till järnvägarna i främmande länder [1923: 7]
Utredning rörande Strömsholms kanal. [1923: 11]
Vägkommissionens betänkanden. 4. [1923: 13]
Förslag till avtal rör. Stockholms bangårdsfråga. [1923: 14]
Betänkande ang. Stockholms förortsbanefråga. [1923: 21]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Betänkande med förslag till lag om församlingsstyrelse m. m. [1923: 4]
Skolkommissionens betänkande 5. Organisatoriska och ekonomiska utredningar. [1923: 5]
Förslag till ändringar i jordfästningslagen m. m. [1923: 23]
1921 års pensionskommittés betänkande 2 ang. beredande av förbättrad pensionering från prästerskapets änke- och pupillkassa m. m. [1923: 26]

Försvarsväsen.

Försvarsrevisionens betänkande 3. Del 1. Inledande avdelning, lantförsvaret. [1923: 15] Del 2. Sjöförsvaret, sammanfattning av revisionens förslag, särskilda yttranden. [1923: 16] Del 3. Bilagor. [1923: 17]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

STOCKHOLM 1923
LINKOLN BLOMS BOKTRYCKERIAKTIEBOLAG